

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรีและพื้นที่ศึกษา

ในบทนี้ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ของจังหวัดชลบุรีและพื้นที่ศึกษาซึ่ง จะทำให้ทราบถึงภาพรวมของทั้งจังหวัด เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบกับผล ของการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี

1. โครงสร้างทางกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ความระยะทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 (บางนา-ตราด) ประมาณ 65 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4,484.6 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ 3.1)

ทิศเหนือ ติดกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดระยอง

ทิศตะวันออก ติดกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดกับ ทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ (แผนที่ 3.2) ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง และกิ่งอำเภอเกาะสีชัง

ผลกระทบของโครงการพัฒนาพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท ย่านรอบเมือง จังหวัดชลบุรี

<p>แสดงที่ตั้งจังหวัด</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p>— เขตภาค</p> <p>- - - เขตจังหวัด</p> <p>● ที่ตั้งจังหวัด</p> <p>▨ จังหวัดชลบุรี</p>	<p>แผนที่ 3.1</p> <p>น</p>
<p>ที่มา สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 20 40 60กม.</p>

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง เขตการปกครองของจังหวัดชลบุรี</p>	<p>แผนที่ 3.2</p>	<p>น</p>
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> — เขตจังหวัด - - - เขตอำเภอ ● ที่ตั้งอำเภอ ○ ที่ตั้งกิ่งอำเภอ ◎ ที่ตั้งจังหวัด 	<p>มาตราส่วน 0 5 10 15 20กม.</p>	
<p>ที่มา สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>		

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะที่สำคัญ (แผนที่ 3.3) คือ

1.2.1 ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

ได้แก่บริเวณอำเภอพานทองและบางส่วนของอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอพนัสนิคม

1.2.2 ที่ราบชายฝั่งทะเล

จังหวัดชลบุรีมีชายฝั่งทะเลยาวถึง 156.7 กิโลเมตร ตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จนถึงอำเภอสัตหีบ ประกอบด้วยที่ราบแคบชายฝั่งทะเล มีภูเขาสูงเล็กๆ สลับเป็นบางตอน มีหาดทรายที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยว เช่น หาดบางแสน หาดมาแดง หาดพิทยา และหาดจอมเทียน เป็นต้น

1.2.3 ที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา

ได้แก่ บริเวณที่ราบเชิงเขาคางว ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง และอำเภอพนัสนิคม

1.2.4 ที่สูงชันและภูเขา

ส่วนใหญ่อยู่ทางตอนกลางและตะวันออกของจังหวัดเป็นแนวจากเหนือลงใต้ ทางตอนกลางคือในเขตอำเภอบ้านบึงต่อกับอำเภอศรีราชาและอำเภอบางละมุงด้านติดต่อกับจังหวัดระยอง ทางตะวันออกในเขตอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ด้านติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดจันทบุรี

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

แสดง ลักษณะภูมิประเทศ

สัญลักษณ์ พื้นที่ราชายมิ่งทะเล

พื้นที่เนินสูงกระนาบ

พื้นที่ภูเขาเตี้ยๆ

พื้นที่ภูเขา

แผนที่

3.3

มาตราส่วน

0 5 10 15 20กม.

ที่มา สัญญา สราภิรมย์ (2525 : 67-69)

1.2.5 เกาะต่างว

จังหวัดชลบุรีมีเกาะใหญ่น้อยกระจายอยู่ในน่านน้ำอ่าววาทษ ประมาณ 46 เกาะ เกาะที่ใหญ่ที่สุด คือ เกาะคราม รองลงมาคือเกาะสีชัง เกาะแสมสาร เกาะล้าน และเกาะไผ่

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเฉลี่ยประมาณ 1,289.8 มิลลิเมตรต่อปี มีฝนตกมากบ้างน้อยบ้างสลับกันไปประมาณ 8 เดือนต่อปี อุณหภูมิในแต่ละฤดูไม่แตกต่างกันมากนัก อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 28.9 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

1.4.1 แร่ธาตุ

แร่ที่พบในจังหวัดชลบุรี คือ แร่เหล็ก แร่พลวง ทองคำ แบไรท์ ฟลูออไรท์ วุลแฟรม แมงกานีส แกรไฟท์ ดีบุก และทรายแก้ว แต่ยังไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากยังมีจำนวนไม่มากนัก เว้นแต่แร่เหล็กและแร่พลวงที่มีการเปิดทำเหมือง แร่เหล็กนั้นมีมากที่อำเภอพนัสนิคมส่วนแร่พลวงนั้นมีมากที่อำเภอบ่อทอง ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญที่สุดของประเทศด้วย

1.4.2 ป่าไม้

ป่าไม้ในจังหวัดชลบุรีในปัจจุบันนี้ ได้ถูกบุกรุกทำลายเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรคงเหลือสภาพพื้นที่ป่าจริงว ประมาณ 161,609 ตารางกิโลเมตร

นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ซึ่งประกาศเป็นเขตป่าไม้มคาม พรบ. ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง มีพื้นที่ประมาณ 906,396 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง มีพื้นที่ประมาณ 90,434 ไร่ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 2 แห่ง มีพื้นที่ 13,899 ไร่ สำหรับพื้นที่ป่าชายเลนที่เหลืออยู่ในปี 2529 มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 9,362 ไร่

1.4.3 ทรัพยากรทางทะเล

จังหวัดชลบุรีมีชายฝั่งทะเลยาว 156 กิโลเมตร จึงมีสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลและทรัพยากรทางทะเลอยู่เป็นจำนวนมาก

1.5 แหล่งน้ำและการชลประทาน

จังหวัดชลบุรีไม่มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน จะมีเพียงแต่ลำห้วยและธารน้ำสายสั้นๆ ที่เกิดจากภูเขาทางตอนกลางและด้านตะวันออกของจังหวัด แหล่งน้ำพวกนี้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำขนาดเล็กสายสั้นๆกระจายอยู่ทั่วไปและจะแห้งในฤดูแล้ง ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ จึงต้องมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน จากข้อมูลสำนักงานชลประทานที่ 9 (ชลบุรี) จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 151,800 ไร่ หรือร้อยละ 5.2 ของพื้นที่จังหวัด วัตถุประสงค์การเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การประปา การเกษตร และการอุตสาหกรรม โครงการที่สำคัญได้แก่ โครงการท่าลาดฝั่งซ้ายแม่น้ำบางปะกงในเขตอำเภอพนัสนิคม โครงการพานทองชยาชนในเขตอำเภอพานทอง โครงการอ่างเก็บน้ำบางพระ และอ่างเก็บน้ำหนองค้อในเขตอำเภอสัตหีบ และโครงการมาบปะชันในเขตอำเภอบางละมุง

สำหรับแหล่งน้ำคัตินั้น กรมทรัพยากรธรณีได้ทำการสำรวจพบว่า ส่วนมากมีปริมาณน้ำต่ำ และแหล่งน้ำคัตินบริเวณชายฝั่งทะเลยังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์อีกด้วย เนื่องจากเป็นน้ำกร่อย

1.6 ลักษณะดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้แบ่งพื้นที่ของจังหวัดชลบุรีตามลักษณะกลุ่มดินเป็น 5 กลุ่มใหญ่ (แผนที่ 3.4) คือ

1.6.1 กลุ่มดินนา

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่จังหวัดในเขตอำเภอพานทอง ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองชลบุรี บางส่วนของอำเภอศรีราชา อำเภอพนัสสัณคม และกิ่งอำเภอหนองใหญ่

1.6.2 กลุ่มดินไร่

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด กระจายอยู่ทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอพานทอง

1.6.3 กลุ่มดินคัน

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัดในเขตพื้นที่บางส่วนของอำเภอพนัสสัณคม อำเภอบ่อทอง และกิ่งอำเภอหนองใหญ่

1.6.4 กลุ่มดินทราย

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 20 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลได้แก่อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และบางส่วนของอำเภอบ้านฉาง อำเภอพนัสสัณคม อำเภอบ่อทอง และกิ่งอำเภอหนองใหญ่

1.6.5 กลุ่มดินภูเขา

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 15 ของพื้นที่จังหวัดในเขตต่อเนื่องของอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอสัตหีบและอำเภอบ้านบึง รวมทั้งในเขตอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่

1.7 การใช้ที่ดินและลักษณะการถือครองที่ดิน

ในปี พ.ศ. 2529 จังหวัดชลบุรีมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 2,726,875 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 68.3 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด รองลงมา ไม้แก่ เนื้อที่ป่าไม้และที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 5.9 และ 1.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นเนื้อที่ไม้ตัดจำหน่าย สำหรับเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรนั้น ใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ ทุ่งนา, ไม้ผล, ไม้ยืนต้น, ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่น ๆ, ที่รกร้างว่างเปล่า, สวนผัก-ไม้ดอก และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ในช่วงระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมาเน้นการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและทางการเกษตร มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.8 และ 0.6 ต่อปี ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อที่ป่าไม้และเนื้อที่ไม้ตัดจำหน่ายมีการใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัยและทางการเกษตร

สำหรับการเปลี่ยนแปลงการใช้เนื้อที่ทางการเกษตรในแต่ละประเภทนั้น จะพบว่าเนื้อที่รกร้างว่างเปล่า, เนื้อที่ปลูกไม้ผล-ไม้ยืนต้น และเนื้อที่ทุ่งนา มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 44.1, 7.9 และ 2.2 ต่อปี ตามลำดับ โดยที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์, สวนผัก-ไม้ดอก และพืชไร่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราร้อยละ 11.8, 1.7 และ 0.03 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ลักษณะการถือครองที่ดินของจังหวัดชลบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2524 -2529 มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 โดยการถือครองในลักษณะที่เป็นเนื้อที่ของตนเองมี

ตารางที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2524 และ 2529

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)				การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี(%)
	ปี 2524	ร้อยละ	ปี 2529	ร้อยละ	
เนื้อที่ป่าไม้	178,156	6.5	161,520	5.9	- 1.6
เนื้อที่ไม้ได้จาแนก	772,674	26.5	664,018	24.3	- 1.3
ที่อยู่อาศัย	29,248	1.1	39,437	1.5	5.8
เนื้อที่ทำการเกษตร	1,796,797	65.9	1,861,900	68.3	0.6
- ที่นา	331,826		374,831		2.2
- พืชไร่	1,270,791		1,268,021		- 0.03
- ไม้ผล ไม้ยืนต้น	118,636		175,053		7.9
- สวนผัก ไม้ดอก	2,310		2,079		- 1.7
- พืชหว้าเลี้ยงสัตว์	3,876		1,133		-11.8
- ที่รกร้างว่างเปล่า	3,112		8,236		44.1
- อื่นๆ	66,246		32,547		- 8.5
รวม	2,726,875	100.0	2,726,875	100.0	-

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3.2 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2524 และ 2529

ลักษณะการถือครองที่ดิน	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)				การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี (%)
	ปี 2524		ปี 2529		
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
เนื้อที่ของตนเอง	1,451,042	79.5	1,124,355	59.1	- 3.7
- ของตนเอง	1,451,042		1,123,104		
- จ้างผู้อื่น	-				
- ชายฝาก	-		1,251		
เนื้อที่ของคนอื่น	375,003	20.5	776,982	40.9	17.9
- เข้าผู้อื่น	358,247		721,234		
- รับจ้าง	-		-		
- รับชายฝาก	-		-		
- ไร้ทายาท	16,756		55,748		
รวม	1,826,045	100.0	1,901,337	100.0	4.1

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สัดส่วนลดลงจากปี 2524 ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 79.5 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด เป็นร้อยละ 59.1 ในปี พ.ศ. 2529 แต่มีการเช่าที่ดินและใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้อื่นมากขึ้น ภัยมีส่วนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2524 ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 20.5 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด เป็นร้อยละ 40.9 ในปี พ.ศ. 2529 ภัยมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 17.9 ต่อปี ในขณะที่การถือครองเนื้อที่ของตนเองมีการเปลี่ยนแปลง ในอัตราลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.7 ต่อปี (ตารางที่ 3.2) จากลักษณะการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า เป็นผลเนื่องมาจากเกษตรกรมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำลงจึงจำเป็นต้องขายที่ดิน หรือจำนองที่ดินของตนเอง นอกจากนี้ก็เป็นผลมาจากราคาที่ดินที่สูงขึ้น ที่เป็นแรงดึงดูดทำให้เจ้าของดินบางรายขายที่ดินของตน โดยเฉพาะในลักษณะของการแบ่งขายที่ดินบางส่วน

2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ในปี พ.ศ. 2530 จังหวัดชลบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ทั้งสิ้น 15,019.4 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.5 และ 3.4 ของผลิตภัณฑ์ภาคและประเทศ ตามลำดับ

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในช่วง 7 ปี (พ.ศ. 2524-2530) เฉลี่ยร้อยละ 6.4 ต่อปี ต่ำกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค และสูงกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประเทศ ภัยมีอัตราการเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยร้อยละ 6.9 และ 5.7 ตามลำดับ จากอัตราการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อภาค สัดส่วนลดลง คือในปี พ.ศ. 2524 มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 47.7 และ ลดลงเหลือร้อยละ 46.5 ในปี พ.ศ. 2530 และทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อประเทศมีส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.3 ในปี พ.ศ. 2524 คิดเป็นร้อยละ 2.4 ในปี พ.ศ. 2530 (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรี (ตามราคาคงที่ปี 2515)

	หน่วย : ล้านบาท						การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี (%)	
	2524	2525	2526	2527	2528	2529		2530
มูลค่าผลิตภัณฑ์ จังหวัดชลบุรี	10,389.1	11,567.8	12,170.2	12,884.8	13,631.8	14,914.0	15,019.4	6.4
มูลค่าผลิตภัณฑ์ ภาคตะวันออก	21,779.5	24,318.6	25,335.7	27,175.0	29,451.2	31,561.8	32,266.8	6.9
มูลค่าผลิตภัณฑ์ ประเทศ	318,438.9	331,379.2	355,408.4	380,738.7	394,112.9	411,814.3	446,361.1	5.7
สัดส่วนมูลค่า จังหวัดชลบุรี	47.7	47.6	48.0	47.4	46.3	47.2	42.5	
-ต่อภาค(%)	3.3	3.5	3.4	3.4	3.4	3.6	3.4	

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.4 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมเบริบเทียบของจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2524 และ 2530 รวมทุกภาคการ
การมิลิค (ราคาคงที่ปี 2515)

สาขาการมิลิค	พ.ศ. 2524		พ.ศ. 2530		การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี (%)
	มูลค่า(ล้านบาท)	ร้อยละ	มูลค่า(ล้านบาท)	ร้อยละ	
สาขาเกษตรกรรม	1,177.9	11.3	1,569.4	10.4	1.6
ปศุกรรม	732.2	7.0	815.9	5.4	1.6
นศุคคร์	171.4	1.6	454.2	3.0	23.6
ประมง	88.4	0.9	89.4	0.6	0.2
ป่าไม้	0.0	0.0	2.2	.01	-
นริการทางกรเกษตร	88.4	0.9	75.2	0.5	-2.1
การขนรรฐนศิวเกษตร- อย่างจำม	97.5	0.9	132.5	0.9	5.0
สาขาอุตสาหกรรม	4,218.1	40.6	5,326.1	35.5	3.8
เหมืองนร่ขมยคิน	3.6	0.03	41.4	0.3	150.0
อุตสาหกรรม	3,726.1	35.9	4,569.0	30.4	3.2
การก่อสร้าง	254.6	2.5	345.0	2.3	5.1
การไฟฟ้า ประชบ	233.8	2.2	370.7	2.5	8.4
สาขาการค้าและนริการ	4,993.1	48.1	8,123.9	54.1	9.0
การคมนาคนขมยคิน	398.0	3.8	617.4	4.1	7.9
การค้าสง ค้าปลีก	1,952.6	18.8	3,139.9	20.9	8.7
ธนาคาร ประกันภัย	134.2	1.3	270.8	1.8	14.5
อสังหารณพหุพณ์					
คณยู่อาศัย	217.0	2.1	309.7	2.1	6.1
การนริการ การนียงกน	234.9	2.3	541.7	3.6	17.0
ประเทศ					
การนริการ	2,056.4	19.8	3,244.4	21.6	8.2
รวม	10,389.1	100.0	15,019.4	100.0	6.4
รายค้เฉลี่ยค่อนคน(บาท)	14,310.0		19,012.0		4.7

ที่มา : กองนญชบระชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการคมนาเศรษฐกิจและคิงคมนาแห่งชาติ

2.2 รายได้เฉลี่ยต่อคน

ในปี พ.ศ. 2524 จังหวัดชลบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 14,310 บาทต่อปี และเพิ่มเป็น 19,012 บาทต่อปี ในปี พ.ศ. 2530 โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่อปี (ตารางที่ 3.4)

2.3 โครงสร้างการผลิต

สาขาการผลิตที่โดดเด่นของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ สาขาการค้าและบริการวิทย ในปี พ.ศ. 2524 มีสัดส่วนร้อยละ 48.1 ของสาขาการผลิตทั้งหมด และเพิ่มเป็นร้อยละ 54.1 ในปี พ.ศ. 2530 สาขาการผลิตที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม วิทยในปี พ.ศ. 2524 มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 40.6 ของสาขาการผลิตทั้งหมดและลดลงเหลือร้อยละ 35.5 ในปี พ.ศ. 2530 สำหรับสาขาเกษตรกรรมซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับสามนั้น มีสัดส่วนร้อยละ 11.3 ของสาขาการผลิตทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2524 และลดลงเหลือร้อยละ 10.4 ในปี พ.ศ. 2530 จากสัดส่วนดังกล่าว จะพบว่ามิสาขาการค้าและบริการเพียงสาขาเดียวเท่านั้นที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2524-2530 ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมและสาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด กล่าวคือ สาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ สาขาการค้าและบริการ รองลงมาได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตรกรรม วิทยมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.0, 3.8 และ 1.6 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 3.4)

จากการที่สาขาการค้าและบริการมีบทบาทที่เด่นชัดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่สูงขึ้นนี้เนื่องมาจาก จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางการค้า ธุรกิจ และบริการต่าง ๆ ของภาค และได้เพิ่มความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และเป็นผลต่อเนื่องมาจากการส่งเสริมโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก สำหรับสาขาอุตสาหกรรม ถึงแม้จะมีบทบาทลดลง แต่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มเช่นเดียวกับสาขาการค้าและบริการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมทั้งความเจริญทางสาขาอุตสาหกรรมที่มีมาแต่เดิมของจังหวัด สาขาที่อยู่ในสาขาอุตสาหกรรม ที่มีการเปลี่ยนแปลงใน

อัตราสูงมาก ได้แก่ สาขาเหมืองแร่และขอยหิน ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการก่อสร้าง ส่วนในสาขาเกษตรกรรมที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่ำกว่าสาขาการผลิตอื่นว่า นั้น ทำให้พอสรุปได้ว่าสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทความสำคัญต่อจังหวัดลดลง และเมื่อพิจารณาถึงสาขาย่อยในสาขาเกษตรกรรม ก็จะพบว่าในแต่ละสาขาย่อยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่ต่ำมาก จะมีแต่สาขาปศุสัตว์เท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราสูงทั้งนี้เนื่องมาจากมีการเลี้ยงสัตว์เป็นการค้ามากขึ้น สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ เป็ด ไข่ สุกรและกระบือ

3. โครงสร้างทางสังคม

3.1 การประกอบอาชีพ

อาชีพที่สำคัญ คือ การเกษตร ได้แก่การทำไร่มีนสำปะหลัง ไร่อ้อย นาข้าว สวนผลไม้ อาชีพรองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง การอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรมสาขาต่างๆ ซึ่งอาชีพรองเหล่านี้มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากความเจริญและการขยายตัวในสาขาการค้าและบริการ รวมทั้งสาขาอุตสาหกรรม ในขณะที่อาชีพการเกษตรมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตได้น้อย ราคาตกต่ำไม่แน่นอนรวมทั้งความแห้งแล้งในพื้นที่ทำให้รายได้ของเกษตรกรต่ำ มีแนวโน้มที่จะหันไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะคนหนุ่ม สาว

3.2 การศึกษา

จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางการบริการสังคมทางด้านการศึกษามีสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษานั้นมีอยู่หลายสาขาทั้ง วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยสาธารณสุข และเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงอย่างสมบูรณ์ ศูนย์กลางการศึกษาที่สำคัญส่วนใหญ่อยู่นออำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอสัตหีบและอำเภอบ้านบึง สำหรับในพื้นที่ชนบทจะมีโรงเรียนประชาบาลตั้งกระจายอยู่เกือบทุกตำบลเพื่อให้บริการทางด้านการศึกษานานาชาติ

3.3 การสาธารณสุข

จังหวัดชลบุรี นับได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่ทำให้บริการทางด้านสาธารณสุข อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดีกว่าหลายจังหวัด ทั้งนี้เพราะจังหวัดชลบุรีมีทั้งโรงพยาบาลของรัฐ โรงพยาบาลเอกชน คลินิกแพทย์ ให้บริการกระจายอยู่ทุกอำเภอ สำหรับพื้นที่ที่อยู่ห่างตัวเมืองออกไปในแต่ละตำบลจะมีสถานอนามัยให้บริการทางด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน

ในปี พ.ศ. 2531 จังหวัดชลบุรีมีบริการสาธารณสุข ดังนี้

- โรงพยาบาล 19 แห่ง
- สถานีอนามัย 104 แห่ง
- หน่วยงานส่วนกลางอื่นๆ (เช่น ศูนย์กามโรค ศูนย์วิฉโรค เป็นต้น)
- แพทย์ (รัฐและเอกชน) 215 คน
- พยาบาล 1,615 คน

3.4 ศาสนา

ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.0 ของประชากรจังหวัด ที่เหลืออีกร้อยละ 7.0 เป็นประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และอื่นๆ

3.5 การมีส่วนร่วมทางสังคม

มีการรวมกลุ่มทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ภายในแต่ละชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนเพื่อช่วยเหลือสังคมหรือชุมชนประสานสามัคคีในหมู่บ้าน และเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กรรมการมูลนิธิต่างๆ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเยาวชน เป็นต้น

3.6 สาธารณูปโภค

3.6.1 การคมนาคมขนส่ง

- การคมนาคมขนส่งทางบก การคมนาคมขนส่งทางบกเป็นการคมนาคมสายสำคัญที่สุดของจังหวัด ประกอบด้วย ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงชนบท ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงและกรมวิธาธิการ (แผนที่ 3.5)

ทางหลวงแผ่นดินมีอยู่ทั้งสิ้น 6 สาย ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิท), หมายเลข 36, หมายเลข 315 (สุขประยูร), หมายเลข 331 (สายยุทธศาสตร์), หมายเลข 332, และหมายเลข 334

ทางหลวงของจังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 23 สาย ซึ่งเป็นทางหลวงที่ตัดแยกออกมาจากทางหลวงแผ่นดิน ทุกสายเป็นถนนลาดยาง มีโครงข่ายเชื่อมโยงคลอเคลือบพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี และจังหวัดข้างเคียง

สำหรับทางหลวงชนบท และถนนในพื้นที่ชนบทห่างไกลส่วนใหญ่เป็นทางลูกรัง คุณภาพไม่ค่อยดี มีการชำรุดเสียหายบ่อยและบางสายสามารถใช้ได้ในบางฤดูเท่านั้น โดยเฉพาะถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้านหรือตำบลในพื้นที่ห่างไกลตัวเมืองออกไป

นอกจากนี้ยังมีทางรถไฟสายอะเชิงเทรา-สัตหีบ เพื่อรองรับความต้องการและบริการด้านคมนาคมขนส่งสินค้าและผู้โดยสารซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต อันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และมีโครงการเชื่อมต่อกับทางรถไฟสายตะวันออกเชิงเหนือเป็นทางลัด รัชชไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯเป็นการย่นระยะทางและเวลาในการขนส่งวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงาน

- การคมนาคมขนส่งทางน้ำ ส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมขนส่งทางทะเลเท่านั้น เพราะจังหวัดชลบุรีมีเพียงท่าคลองสายเล็ก สัตหีบ เท่านั้น สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างจังหวัด หรือประเทศมีการขนส่งสินค้าบริเวณเกาะสีชังกับอำเภอศรีราชาโดยขนถ่ายสินค้าจากเรือเล็กไปสู่เรือใหญ่และมีท่าเรือของเอกชนอีกหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีท่าเรือแหลมฉบังและท่าเรือสัตหีบเพื่อรองรับการขนถ่ายสินค้าอันเนื่องมาจากรังการพัฒนาด้านพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง โครงการช้ายคมนาคม</p>	<p>แผนที่ 3.5</p>	<p align="center">น</p>
<p>สัญลักษณ์ □ ทางหลวงแผ่นดิน</p>	<p align="center">มาตราส่วน</p>	
<p>— ทางหลวงจังหวัดและทางส่วนราชการอื่น ๆ</p>	<p align="center">0 5 10 15 20 กม.</p>	
<p>++++ ทางรถไฟ</p>	<p>ที่มา สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	

3.6.2 การสื่อสาร

ในจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2531 มีชุมสายโทรศัพท์ 8 แห่ง ได้แก่ ชุมสายชลบุรี บ้านบึง บางแสน ศรีราชา พัทยา ลัดทิว พนัสนิคม และพานทอง มีผู้ใช้โทรศัพท์รวม 22,009 ราย โดยอยู่ในชุมสายบางแสนมากที่สุด รองลงมาคือชุมสายพัทยา และชุมสายชลบุรี จำนวนการให้บริการนี้ยังไม่เพียงพอกับความต้องการซึ่งมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆตามความเจริญของภาวะเศรษฐกิจของจังหวัด องค์การโทรศัพท์จึงได้มีโครงการขยายโครงข่ายเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ

3.6.3 การไฟฟ้า

จังหวัดชลบุรีได้รับกระแสไฟฟ้าจากโรงงานไฟฟ้าบางปะกง ในปี 2531 มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวม 589,325,564 กิโลวัตต์ มีผู้ใช้บริการทั้งสิ้น 102,388 ราย และไม่มีปัญหาขาดแคลน นอกจากนี้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ยังมีโครงการจะสร้างโรงผลิตกระแสไฟฟ้าที่เกาะไม้ 9 ในเขตอำเภอศรีราชาอีกด้วย ด้านการจ่ายกระแสไฟฟ้า ปัจจุบันหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีมีกระแสไฟฟ้าใช้ถึงร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พื้นที่ที่ให้บริการส่วนใหญ่จะอยู่ในแนวชายฝั่งทะเล เป็นพื้นที่ชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก สำหรับพื้นที่ที่อยู่ไกลชุมชนมากกว่า ยังขาดแคลนไฟฟ้าอยู่บ้าง เนื่องจากการตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างกระจัดกระจาย จากการศึกษาของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย ได้กล่าวไว้ว่าการใช้ปริมาณไฟฟ้าในอนาคตของจังหวัดชลบุรีนั้น คาดว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นกว่าปัจจุบันมาก ถ้าหากการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกแล้วเสร็จจริง

3.6.4 การประปา

ด้านการประปาของจังหวัดชลบุรีนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัด เนื่องจากแหล่งน้ำดิบมีจำกัดโดยเฉพาะในฤดูแล้งจะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างมากขณะที่ปริมาณการใช้น้ำมีความต้องการมากขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น แหล่งน้ำดิบที่สำคัญคือ อ่างเก็บน้ำบางพระ และมาบปะชัน อย่างไรก็ตาม ตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง

ทะเลตะวันออกได้มีการกำหนดให้จัดส่งน้ำจากแหล่งภายนอกจังหวัดมาช่วย เช่น จากอ่างเก็บน้ำคอกกราย ในจังหวัดระยอง นอกจากนี้ทางจังหวัดได้พยายามเร่งจัดสร้างแหล่งน้ำดิบขึ้นอีกส่วนหนึ่งด้วย

4. โครงสร้างประชากร

4.1 ขนาดและความหนาแน่นของประชากร

ในปี พ.ศ. 2531 จังหวัดชลบุรีมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 875,488 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด และมีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองชลบุรี วิทยุมีจำนวนประชากรคิดเป็นร้อยละ 24.2 ของประชากรรวมทั้งจังหวัด และมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 940 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีจำนวนประชากรรองลงมาคือ อำเภอพนัสนิคม อำเภอศรีราชา อำเภอสัตหีบ อำเภอบ้านบึง เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่และกิ่งอำเภอเกาะสีชัง มีจำนวนประชากรคิดเป็นร้อยละ 16.2, 14.5, 10.9, 10.4, 6.2, 6.1, 4.8, 4.0, 2.3, และ 0.4 ของประชากรรวมทั้งจังหวัด ตามลำดับ และอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรรองจากอำเภอเมืองชลบุรี คือ อำเภอสัตหีบ เมืองพัทยา อำเภอพานทอง อำเภอศรีราชา กิ่งอำเภอเกาะสีชัง อำเภอบางละมุง อำเภอพนัสนิคม อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่และอำเภอบ่อทอง มีความหนาแน่นเท่ากับ 273, 260, 235, 197, 194, 190, 188, 152, 61 และ 39 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ วิทยุมีความหนาแน่นของประชากรรวมทั้งจังหวัดเท่ากับ 195 คนต่อตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 3.5 และแผนที่ 3.6)

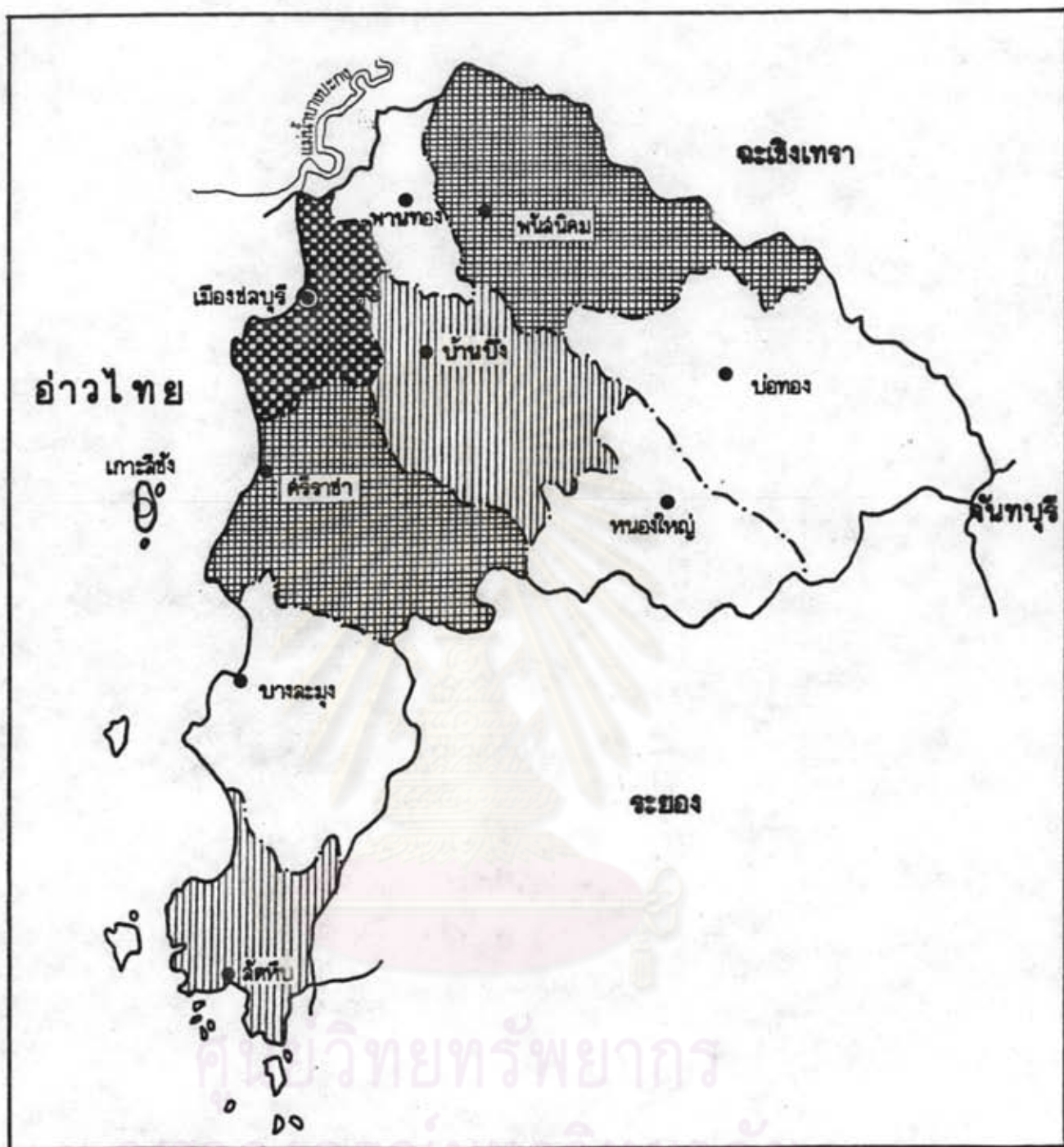
4.2 การเปลี่ยนแปลงประชากร

ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2531 จังหวัดชลบุรี มีการเปลี่ยนแปลงประชากรในอัตราที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี เมืองพัทยาเป็นเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มสูงสุดคือเฉลี่ยร้อยละ 7.4 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องมาจากการขยายตัวทางด้านธุรกิจ การค้า และบริการต่าง ๆ วิทยุเฉพาะธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จึงทำให้มีการเพิ่มของประชากรสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ส่วนมาก

ตารางที่ 3.5 แสดงพื้นที่ จำนวนประชากร ความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร
 านปี พ.ศ. 2521 และ 2531 ของจังหวัดชลบุรี นครราชสีมา

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร		ความหนาแน่น(คน/ตร.กม.)		จำนวน การเปลี่ยนแปลง			
		ปี 2521(คน)	ปี 2531(คน)	ปี 2521(คน)	ปี 2531(คน)				
เมืองชลบุรี	225.3	164,422	23.6	211,858	24.2	730	940	47,436	2.6
พนัสนิคม	751.7	120,262	17.3	141,619	16.2	160	188	21,357	1.6
พนมทอง	180.7	37,279	5.3	42,446	4.8	206	235	5,167	1.3
บ้านบึง	598.9	77,199	11.1	90,864	10.4	129	152	13,665	1.6
ศรีราชา	643.6	100,438	14.4	126,813	14.5	156	197	26,375	2.4
บางละมุง	281.6	43,392	6.2	53,538	6.1	154	190	10,146	2.1
สัตหีบ	348.1	81,963	11.8	95,154	10.9	235	273	13,191	1.5
หนองหาน	334.0	16,930	2.4	20,522	2.3	51	61	3,592	1.9
นันทอง	894.5	22,409	3.2	35,083	4.0	25	39	12,674	5.1
กิ่งอำเภอ	18.0	2,815	0.4	3,502	0.4	156	194	684	2.2
เกาะสีชัง									
เมืองพัทยา	208.1	29,726	4.3	54,089	6.2	143	260	24,363	7.4
รวม	4,484.5	696,835	100.00	875,488	100.00	155	195	178,653	2.3

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร์ กรมการปกครอง

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แหล่ง การกระจายตัวของประชากรรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2531</p>	<p>แผนที่ 3.6</p>	<p align="center">น</p>								
<p>สัญลักษณ์</p> <table border="0"> <tr> <td></td> <td>0 - 50,000 P/M</td> <td></td> <td>120,001 - 180,000 P/M</td> </tr> <tr> <td></td> <td>50,001 - 120,000 P/M</td> <td></td> <td>180,001 - 240,000 P/M</td> </tr> </table>		0 - 50,000 P/M		120,001 - 180,000 P/M		50,001 - 120,000 P/M		180,001 - 240,000 P/M	<p align="center">มาตราส่วน</p> <p align="center">0 5 10 15 20กม.</p>	
	0 - 50,000 P/M		120,001 - 180,000 P/M							
	50,001 - 120,000 P/M		180,001 - 240,000 P/M							
<p>ที่มา ตารางที่ 3.5</p>										

เป็นการเพิ่มในลักษณะการย้ายเข้ามากกว่าการเพิ่มโดยธรรมชาติ อาเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรรองลงมาคือ อาเภอบ่อทอง ซึ่งเป็นผลเนื่องจากเป็นอาเภอที่มีพื้นที่ที่ยังไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์อยู่อีกมาก ราษฎรจึงอพยพเข้าไปบุกเบิกอยู่อาศัยและจับจองทำการเกษตรโดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี นอกจากนี้อาเภออื่นของจังหวัดชลบุรี ก็มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงประชากรในอัตราเพิ่มเช่นเดียวกับเมืองพัทยา และอาเภอบ่อทอง (ตารางที่ 3.5)

เนื่องจากไม่มีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการเกิด คาย ย้ายถิ่น ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2527 ผู้วิจัยจึงไม่สามารถแสดงตัวเลขของการเกิด คาย ย้ายถิ่น ในช่วงดังกล่าว เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดชลบุรีได้ แต่จากการสอบถามพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานหลายแห่งของจังหวัด พอสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนมากเกิดขึ้นจากการเกิดของประชากรที่มีเพิ่มขึ้นทุกปีในขณะที่การคายเป็นจำนวนลดลง เพราะความเจริญทางด้านสาธารณสุข และยังเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นเข้าที่มีมากกว่าการย้ายออกเป็นลักษณะการย้ายในจังหวัดและย้ายจากจังหวัดอื่นเข้ามา เนื่องมาจากผลการพัฒนาและความเจริญในด้านต่างๆ ของจังหวัดชลบุรีที่มีมากขึ้น ทั้งในด้านความเป็นศูนย์กลางการปกครอง การค้า การบริการ และธุรกิจต่างๆ การย้ายเข้ามาเพื่อดำเนินธุรกิจการค้า และการใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่

5. สรุปสภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทยมีภูเขาทอดเกือบกึ่งกลางของจังหวัดเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรม ทางทิศตะวันออกและทิศใต้เดิมเป็นป่าเขา พื้นที่ลุ่มดอน แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นที่รังเคียน ไร่ปลูกพืชไร่ คือ มันสำปะหลัง และอ้อยน้ำตาล เป็นหลัก มีหาดทรายที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง จังหวัดชลบุรีไม่มีลำน้ำลำห้วยไหลผ่านตัวจังหวัด จะมีอยู่บ้างก็เป็นลำห้วยเล็กๆ หรือทางน้ำจากภูเขาลงสู่ทะเลบ้างไม่มากนักทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำจืด ทางจังหวัดได้แก้ปัญหาโดยการสร้างอ่างเก็บน้ำไว้หลายแห่ง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินไร่ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งมีผลต่อการทำการเกษตรกรรมของจังหวัดทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มที่นัก พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตร การถือครองที่ดินส่วนมากเป็นเจ้าของที่ดินเอง แต่มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากราคาที่ดินที่สูงขึ้น และดินไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์ หา

ไว้มีการขายที่ดินกันมาก

สาขาการผลิตที่โดดเด่นของจังหวัด คือ สาขาการค้าและบริการซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่สาขาเกษตรกรรมมีความสำคัญน้อยลง การบริการทางสังคมอาศัยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานมีบริการอย่างทั่วถึงทั้งในเรื่องการศึกษา การสาธารณสุขและสาธารณสุขบำบัด แต่มีกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง ในพื้นที่ที่อยู่ห่างเมืองออกไปบางแห่งไม่สามารถรับบริการเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึง ประชากรส่วนมากจะกระจุกตัวอยู่ในเขตที่มีความเจริญ เช่น เขตเมือง (เทศบาลและสุขาภิบาล) ตามเส้นทางคมนาคมสายสำคัญของจังหวัด ทุกอำเภอจะมีการเพิ่มขึ้นของประชากรทั้งที่เพิ่มโดยธรรมชาติและการย้ายถิ่น

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

1. โครงสร้างทางกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง

อำเภอเมืองชลบุรี ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยตอนบน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ประมาณ 83 กิโลเมตร หรือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 เชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (บางนา-ตราด) ประมาณ 85 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 225.59 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ 3.7)

ทิศเหนือ	ติดกับ	อำเภอบางปะกง	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดกับ	อำเภอศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	อำเภอพานทอง และอำเภอบ้านบึง	จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ	อ่าวไทย	

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 ตำบล ประกอบด้วยเทศบาล 2 แห่ง สุขาภิบาล 3 แห่ง และสภาตำบล 10 แห่ง (แผนที่ 3.8) คือ

ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

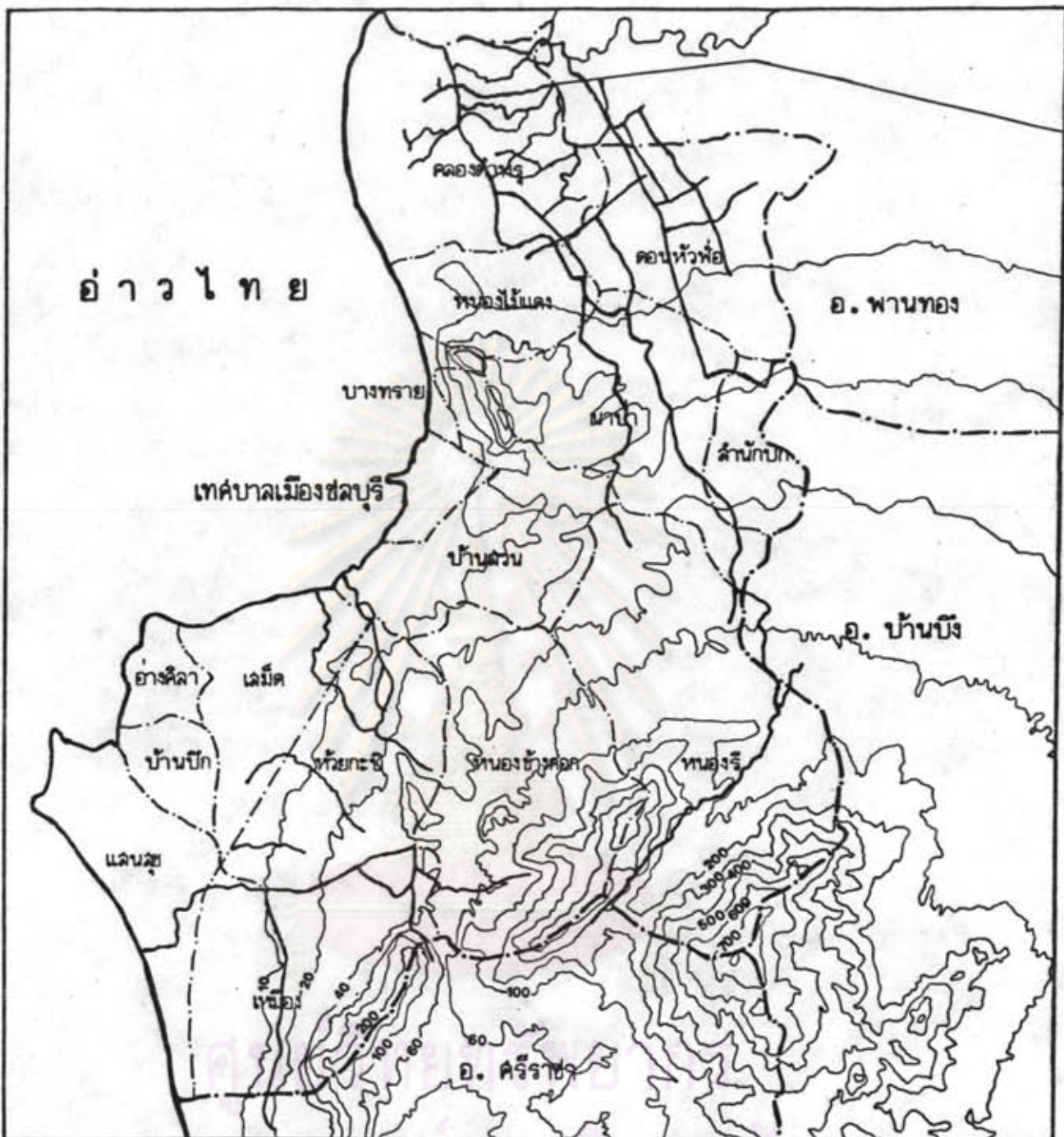
<p>แสดง ที่ตั้งอำเภอเมือง</p> <p>สัญลักษณ์</p> <p>———— เขตจังหวัด</p> <p>- - - - - เขตอำเภอ</p> <p>◎ ที่ตั้งจังหวัด</p> <p>ที่มา สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>● ที่ตั้งอำเภอ</p> <p>○ ที่ตั้งกิ่งอำเภอ</p> <p>▨ อำเภอเมืองชลบุรี</p>	<p>แผนที่ 3.7</p> <p>น</p>
<p>มาตราส่วน</p> <p>0 5 10 15 20กม.</p>		

เทศบาลเมืองชลบุรี	ประกอบด้วย ตำบลบ้านไร่ ตำบลมะขามหย่ง และ ตำบลบางปลาสร้อย
เทศบาลตำบลแสนสุข	ประกอบด้วย ตำบลแสนสุข ตำบลเหมืองบางสวน และตำบลห้วยกะปิบางส่วน
สุขาภิบาลบ้านสวน	ประกอบด้วย ตำบลบ้านสวน ตำบลหนองข้างคอกบาง สวน และตำบลหนองรีบางส่วน
สุขาภิบาลอ่างศิลา	ประกอบด้วย ตำบลอ่างศิลา ตำบลบ้านปึก และ บางส่วนของตำบลเสม็ด
สภาตำบล 10 แห่ง (พื้นที่ศึกษา)	ประกอบด้วย พื้นที่ที่นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ของอำเภอเมืองชลบุรี ได้แก่ ตำบล คลองตำหรุ ตำบลคอนหัวข้อ ตำบล นาป่า ตำบลสำนักบก ตำบลเสม็ด ตำบลหนองข้างคอก ตำบลหนองไม้แดง ตำบลหนองรี ตำบลห้วยกะปิ และตำบล เหมือง

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

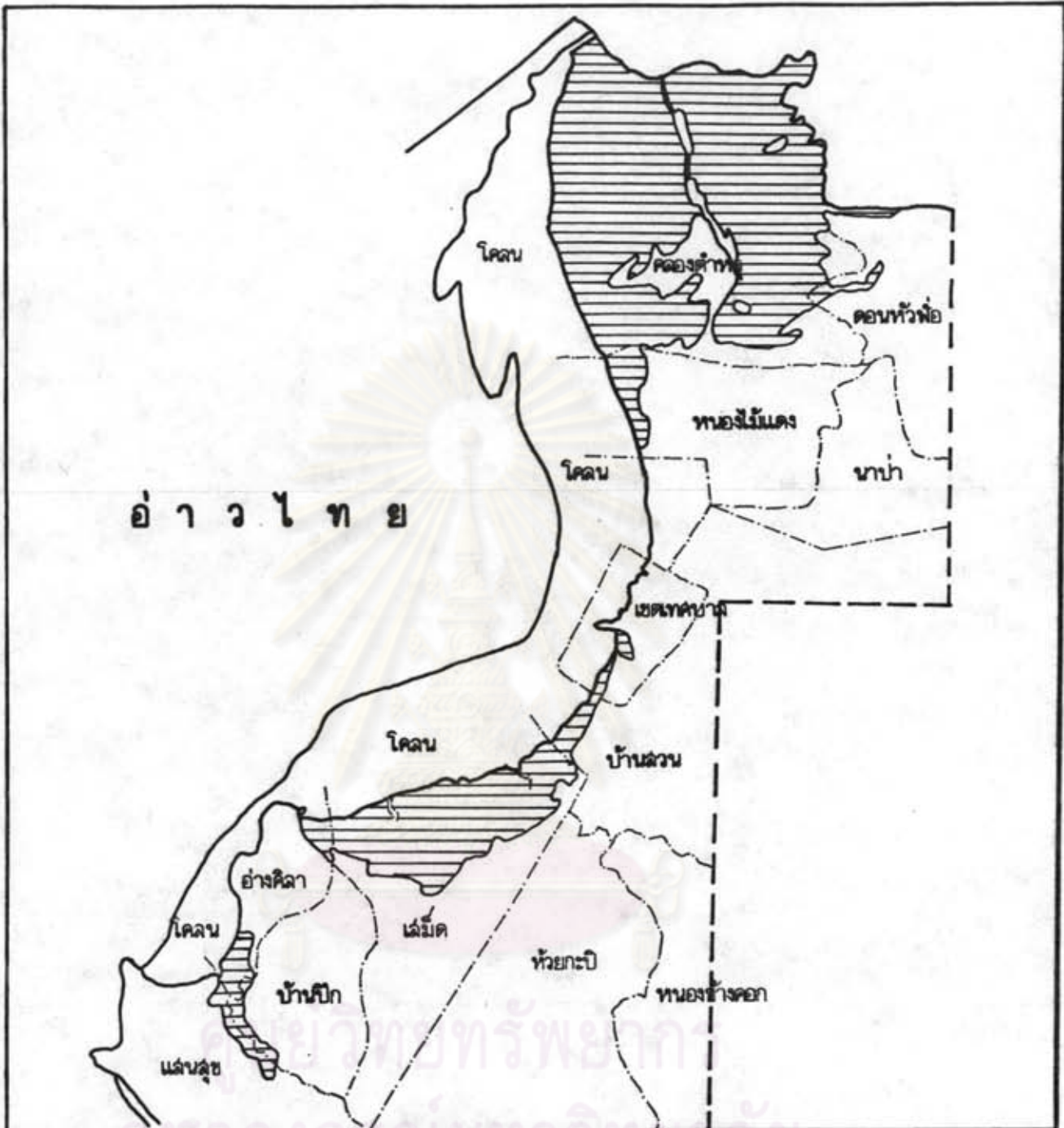
โดยสภาพทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเมืองชลบุรี เป็นพื้นที่ราบลูกคลื่น มีระดับความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ 0-60 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล จากทิศตะวันออกเฉียงใต้จดแนวเทือกเขาเขี้ยวต่อแนวเขตอำเภอศรีราชา อำเภอบ้านบึง สลับกับภูเขาเตี้ยๆ ในเขตตำบลหนองรี ตำบลหนองข้างคอก และตำบลห้วยกะปิ ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมย่อยหินของอำเภอและค่อขยว ลาดไปทางทิศตะวันตกของอำเภอซึ่งเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล (แผนที่ 3.9) มีสภาพเป็นป่าชายเลนและถูกบุกรุกทำลายเพื่อการใช้ประโยชน์ต่างๆ (แผนที่ 3.10)

ในเขตอำเภอเมืองชลบุรีไม่มีแม่น้ำ หรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติขนาดใหญ่มีเพียงลำห้วย หรือคลองสายสั้นๆ ไหลผ่านเท่านั้น ส่วนใหญ่เกิดจากเทือกเขาทางด้านตะวันออกของอำเภอและเกิดจากโครงการชลประทานพานทอง ได้แก่ ห้วยคาคุบ คลองตำหรุ คลองเนินแค

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเมือง</p>	<p>แผนที่ 3.9</p>	<p>น</p>
<p>สัญลักษณ์</p> <p>เส้นชั้นความสูง</p> <p>ลำคลอง, ลำห้วย</p>	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 1 2 3 4กม.</p> 	
<p>ที่มา กรมพัฒนาที่ดินและสำนักผังเมือง</p>		

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง พื้นที่ป่าชายเลน</p> <p>สัญลักษณ์ พื้นที่ป่าชายเลนที่มีการใช้ประโยชน์</p> <p> เขตตำบล</p>	<p>แผนที่ 3.10</p>
<p>ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน</p>	<p>มาตราส่วน</p>

คลองของควาย และคลองสามวา เป็นต้น

สำหรับสภาพทั่วไปของแต่ละตำบลในพื้นที่ศึกษา สามารถแยกได้ดังนี้คือ

ตำบลคลองค้ำหรี สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลาดจากทางทิศตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นแนวชายฝั่งทะเล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าจาก แถบชายฝั่งเป็นป่าชายเลน และนาเกลือ มีทางน้ำหลายสาย เช่น คลองค้ำหรี แพรกเก่า และแพรกศาลเจ้า เป็นต้น

ตำบลคอนหัวฟ้อ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบทั้งตำบล มีการทำนาโดยทั่วไป ทางคอนเหนือมีลำคลองหลายสาย ได้แก่ คลองสามวา คลองของควาย และคลองเนินแค เป็นต้น

ตำบลนาป่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเหมาะกับการทำนาจากทางด้านตะวันออกไปตลอดกลางตำบล ทางด้านตะวันตกเป็นพื้นที่ทำสวน ทาไร้ ซึ่งเป็นเกษตรกรรมหลักของตำบล มีลำห้วยสองสายไหลผ่านกลางตำบลจากคอนใต้ไปทางคอนเหนือสามารถใช้น้ำในการเกษตรได้บ้างแต่จะแห้งในช่วงฤดูแล้ง

ตำบลสำนักบก สภาพพื้นที่โดยทั่วไปทั้งตำบลเป็นที่ราบและลาดจากคอนใต้ไปทางคอนเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำนาสลับกับการปลูกพืชไร่ มีลำห้วยคาคุบไหลผ่านจากทางใต้ไปทางตะวันตกของตำบล

ตำบลเสม็ด สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบต่ำและเหมืองบ่อทราย ทางด้านตะวันตกของตำบลเป็นป่าชายเลน ปัจจุบันได้ถูกบุกรุกเป็นจำนวนมากเพื่อใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง ทำนาเกลือ มีการทำนาอยู่บ้างภายในตำบลแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ตำบลหนองข้างคอก สภาพพื้นที่ทางคอนใต้เป็นแนวเทือกเขาเขียว เป็นเทือกเขาสูงสลับเขาสูงเล็ก กระจายอยู่ทั่วไป ได้แก่ เขาวังตะกอก เขาน้อย และเขาเชิงเทียน พื้นที่คอนกลางและคอนเหนือของตำบลจะลาดจากเชิงเขาไปตลอด มีบ่อลูกวังหลายแห่ง บริเวณเขา

เชิงเทียนมีโรงงานใหม่หิน พื้นที่รอยทั่วไปใช้ประโยชน์ในการเกษตร พืชที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว มะพร้าว มะม่วง อ้อยน้ำตาล ฝรั่ง และพืชผัก

ตำบลหนองไม้แดง สภาพพื้นที่รอยทั่วไปจากทิศตะวันออกจกกลางตำบล เป็นที่ราบลุ่มมีการทำนาไร้รอยทั่วไป ด้านตะวันตกเป็นส่วนป่า ด้านแนวชายฝั่งทะเลเป็นป่าชายเลนและที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ใช้ประโยชน์ในการทำนาเกลือ

ตำบลหนองรี สภาพพื้นที่รอยทั่วไปทางตอนเหนือเป็นที่ราบใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไร้รอยทั่วไป พืชที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง มะพร้าว ข้าว และอ้อยน้ำตาล มีโรงงานอุตสาหกรรมเรียงรายไปตามถนนสายชลบุรี-บ้านบึงเป็นจำนวนมาก ทางตอนใต้มีป่าลูกรังกระจายอยู่หลายแห่ง และมีเหือกเขาเขียวเป็นเหือกเขาที่ทอดยาวอยู่

ตำบลห้วยกะปิ สภาพพื้นที่รอยทั่วไปมีความลาดชันจากตะวันออกไปทางตะวันตก เนื่องจากทางตะวันออกเป็นบริเวณเขาเชิงเทียน มีทางน้ำไหลผ่าน ได้แก่ ห้วยกะปิ ห้วยหนองกะเสิร์ม และลำห้วยเล็ก น้อยว อีกหลายสาย แต่ลำห้วยพวกนี้ไม่มีน้ำตลอดปี จะมีเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น พื้นที่บางส่วนของตำบลไร้รอยเฉพาะบริเวณเขาเชิงเทียนเป็นโรงงานใหม่หิน เช่นเดียวกับตำบลหนองช้างคอก บางส่วนใช้ทำการเกษตร พืชที่สำคัญ ได้แก่ อ้อยน้ำตาล มันสำปะหลังและข้าว

ตำบลเหมือง สภาพพื้นที่รอยทั่วไปเป็นที่ราบและลาดต่อนึ่งกันไป ในตอนกลางของตำบลเป็นแอ่งน้ำซึ่งเป็นที่ที่ใช้ทำนา พื้นที่บริเวณเชิงเขาเขียวใช้ปลูกพืช ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อยน้ำตาล มะพร้าวและมะม่วง ไม่มีลาคลองธรรมชาติแต่มีคลองส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำบางพระไหลจากตอนใต้ไปทางตอนเหนือของตำบล ใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรม

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในเขตกึ่งเมืองชลบุรีไม่แตกต่างจากภูมิอากาศของจังหวัดชลบุรีมากนัก คือ ฝนจะเริ่มตกในเดือนมิถุนายน-เดือนตุลาคม และมีช่วงฝนแล้งในเดือน

มกราคม - เดือนพฤษภาคม โดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอในเขตตำบลคลองคำทรุ ตำบลคอนหัวฟ้อ ตำบลหนองไม้แดง ตำบลบางทราย ตำบลนาป่า และตำบลสำนักบก โอกาสที่จะมีฝนตกมีน้อยกว่าพื้นที่ทางตอนใต้ของอำเภอ ซึ่งอยู่ใกล้ภูเขามากกว่า

1.4 ลักษณะดิน

ลักษณะดินในเขตอำเภอเมืองชลบุรีโดยส่วนมากเป็นดินตื้น มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร ยกเว้นเฉพาะพืชบางชนิด เช่น มันสำปะหลัง ถั่วฝักยาวและมะม่วง ในบางพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ดี เนื่องจากสภาพดินดีและมีทางน้ำไหลผ่าน

ลักษณะดินในเขตอำเภอเมืองชลบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม (แผนที่ 3.11) คือ

1.4.1 กลุ่มดินนา

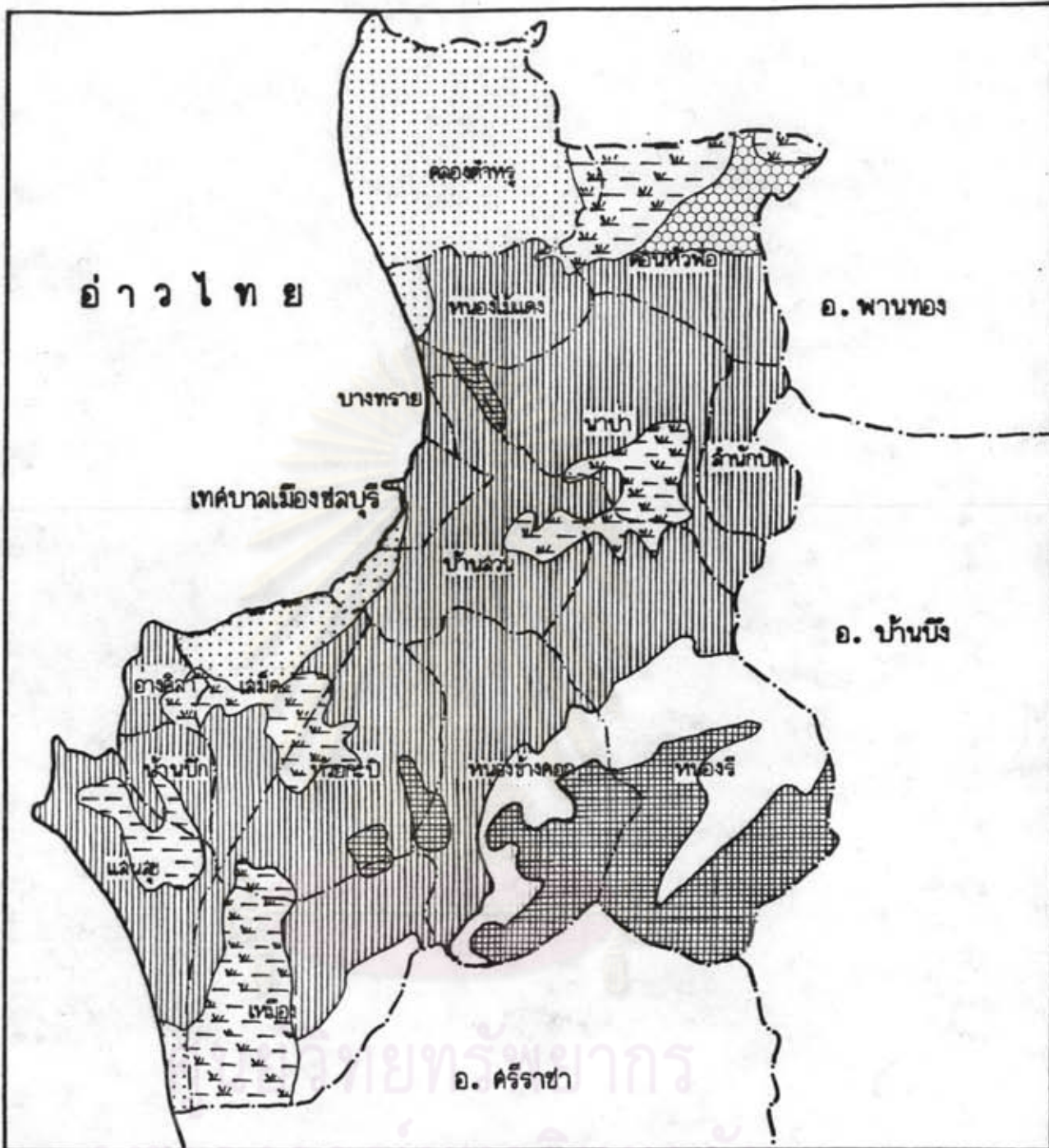
ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่อำเภอ เป็นดินนาดีและดินนาทั่วไป กระจายอยู่ที่ทั่วไปในเขตตำบลคอนหัวฟ้อ ตำบลนาป่า ตำบลหัวขะมิ ตำบลบ้านปึก ตำบลแสนสุข และตำบลเหมือง เป็นดินที่เหมาะสมกับการทำนา

1.4.2 กลุ่มดินไร่

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่อำเภอ เป็นดินไร่ทั่วไปอยู่บริเวณทางด้านตะวันออกของอำเภอ ในเขตตำบลหนองรี ตำบลหนองช้างคอก และตำบลเหมือง

1.4.3 กลุ่มดินตื้น

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่อำเภอมีปัญหาในการ

ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

<p>แสดง ลักษณะดินของอำเภอเมือง</p> <p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ดินไร่ ดินนา ดินคัน ดินกรด ดินเค็ม ดินภูเขา <p>ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน</p>	<p>เลขที่</p> <p>3.11</p> <p>มาตราส่วน</p> <p>0 1 2 3 4 กม.</p>	<p>น</p>
---	---	----------

เพาะปลูกเนื่องจากความตื้นของชั้นดิน กระจายอยู่ทุกตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ยกเว้นใน ตำบลคลองค้ำหรี ส่วนมากใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างและทำการเกษตรบางชนิด

1.4.4 กลุ่มดินเค็ม

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่อำเภอส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ ที่ติดกับชายฝั่งทะเล ในเขตตำบลคลองค้ำหรี ตำบลอ่างศิลา ตำบลเสม็ด และตำบลบางทราย ไม่ เหมาะกับการเพาะปลูก ส่วนใหญ่ใช้ในการก่อสร้าง นาุ้ง และเป็นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

1.4.5 กลุ่มดินมีชั้นกรวด

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 3 ของพื้นที่อำเภออยู่ในเขตตำบลคอน หัวค้อ

1.4.6 กลุ่มดินภูเขา

ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 17 ของพื้นที่อำเภอ มีลักษณะภูมิ- ประเทศเป็นภูเขา อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอ ในเขตตำบลหนองช้างคอก ตำบล หนองรีและตำบลห้วยกะปิ ใช้ประโยชน์ในการเกษตร ได้แก่ ไม้ส่าปะหลัง ย้อยน้ำตาล ทาบ่อ ลูกรัง และระเบิดหิน

1.5 การใช้ที่ดินและลักษณะการถือครองที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรของอำเภอเมือง ในปี พ.ศ. 2527 คิด เป็นร้อยละ 63.7 ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอเมืองชลบุรีและลดลงเหลือร้อยละ 56.2 ในปีพ.ศ. 2531 ครอบคลุมพื้นที่ลดลงทั้งสิ้น 11,015 ไร่ พื้นที่ที่ลดลงนี้เนื่องจากการเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ทาง อื่นมากขึ้น เช่น เป็นที่อยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เรื่อยๆ

การไร่ประมงที่คืนเพื่อการเกษตรนี้ ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา รองลงมา คือ ทาไร่, ไม้ผล-ไม้ยืนต้น, พืชผัก-ไม้ดอก และการไร่ประมงอื่น ๆ ตามลำดับ วิทยานช่วงปี พ.ศ. 2527-2531 พื้นที่นาและไม้ผล-ไม้ยืนต้น มีจำนวนลดลง สำหรับพื้นที่ปลูกพืชไร่และพืชผัก ไม้ดอกมีจำนวนเพิ่มขึ้น รวมทั้งการไร่ประมงอื่นก็เพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้รวมพื้นที่เพื่อเลี้ยงสัตว์น้ำเข้าไปด้วย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน (ตารางที่ 3.6)

สำหรับครัวเรือนเกษตรนั้นมีจำนวนลดลงเช่นเดียวกับพื้นที่เกษตร วิทยานช่วงปี พ.ศ. 2527-2531 มีจำนวนลดลงทั้งสิ้น 459 ครัวเรือน วิทยานปี 2531 ครัวเรือนเกษตรของอำเภอเมืองชลบุรี คิดเป็นเพียงร้อยละ 23.9 ของครัวเรือนทั้งหมดของอำเภอเมืองชลบุรี (ตารางที่ 3.6)

จากข้อมูลระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) พบว่าครัวเรือนในชนบทของอำเภอเมืองชลบุรีส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็น ร้อยละ 57.5 ของลักษณะการถือครองที่ดินทุกประเภท รองลงมาเป็นของตนเองรวมทั้งเช่าเพิ่มคิดเป็นร้อยละ 29.7 และครัวเรือนที่ค้ำเช่าที่ดินทั้งหมด มีเพียง ร้อยละ 12.8 (ตารางที่ 3.7) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกษตรอำเภอและเกษตรตำบลบางท่านได้กล่าวว่าผู้เช่าที่ดินส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่อพยพมาจากที่อื่น นอกจากนี้การเป็นเจ้าของที่ดินจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจาก ราคาที่ดินที่สูงขึ้นมาก เพราะผลของการพัฒนาต่างวาระของจังหวัดชลบุรี รวมทั้งผลของการพัฒนาตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่ดินไม่มากนัก ประมาณ 5-10 ไร่ สำหรับครัวเรือนที่มีที่ดินมากก็ได้มีการแบ่งขายเหลือแต่ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งจะพบการขายที่ดินในลักษณะนี้มากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน นอกจากนี้ จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่ามีพื้นที่เกษตรจำนวนมากถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า ทั้งนี้เนื่องจากสมรรถนะของดินที่หายไปที่มีคุณภาพต่ำ มีความเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ (แผนที่ 3.11) รวมทั้งปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควรเกษตรกรหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่น ประกอบกับการขยายตัวของความเจริญที่เพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่เกษตรต้องเปลี่ยนไป เช่น เปลี่ยนเป็นเหมืองบ่อทราย บ่อลูกรัง ในเขตตำบลเสม็ด ตำบลห้วยกะปิ ตำบลหนองช้างคอก และตำบลหนองรี เปลี่ยนเป็นหมู่บ้านจัดสรร ในเขตตำบลเสม็ด ตำบลเหมือง ตำบลห้วยกะปิ ตำบลนาป่าและตำบลหนองไม้แดง และเปลี่ยนเป็นโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลคลองค้ำหรี หนองไม้แดง นาป่า

ตารางที่ 3.6 แสดงประเภทการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร และครัวเรือนเกษตรของอำเภอเมือง
ชลบุรี ปี พ.ศ. 2527 และ 2531

ประเภทการ ใช้ที่ดินเพื่อ การเกษตร	พื้นที่ทำการเกษตร(ไร่)			ครัวเรือนเกษตร(ครัวเรือน)		
	ปี 2527	ปี 2531	การเปลี่ยนแปลง	ปี 2527	ปี 2531	การเปลี่ยนแปลง
นาข้าว	45,000	29,020	-15,980			
พืชไร่	23,719	25,589	1,870			
ไม้ผล- ไม้ยืนต้น	20,767	20,150	617			
พืชผัก- ไม้ดอก	2,818	3,106	288			
การใช้ประ- โยชน์อื่นว	1,801	5,225	3,424			
รวม	94,105 (63.7)*	83,090 (56.2)*	-11,015	6,138	5,679 (23.9)**	-459
พื้นที่ทั้งหมด ของอำเภอ	147,807	147,807		***	23,736	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี

หมายเหตุ: * หมายถึง ลักส่วนพื้นที่เกษตรของอำเภอเมืองชลบุรีต่อพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอเมือง
ชลบุรี

** หมายถึง ลักส่วนครัวเรือนเกษตรของอำเภอเมืองชลบุรีต่อครัวเรือนทั้งหมดของ
อำเภอเมืองชลบุรี

*** หมายถึง ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 3.7 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินามเขตชนบทของอำเภอเมืองชลบุรี
ปี พ.ศ. 2531

ลักษณะการถือครอง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ของตนเอง	1,921	57.5
ของตนเองและเช่าเพิ่ม	993	29.7
เช่าทั้งหมด	423	12.8
รวม	3,337	100.0

ที่มา : กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน

หมายเหตุ : จำนวนครัวเรือนรวมจะแตกต่างจากจำนวนครัวเรือนของสำนักงานทะเบียน
ราษฎร ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการจับเก็บที่แตกต่างกันของทั้ง 2 หน่วยงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนองรี ห้วยกะปิ และคาบละเหมือง

2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจจากสำมะโนครัวในชั้นที่ตี มีสาขาการผลิตที่สำคัญ ที่ทำรายได้อีกกับประชาชน ได้แก่ การกลั่นกรอง อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล สาขาการค้าและบริการเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญมากสำหรับพื้นที่ที่อยู่รอบนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลนั้น ครุภัณฑ์ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลายประเภทภายในแต่ละครัวเรือน คือ ทำการกลั่นกรอง รับจ้างต่าง ๆ ค้าขาย รวมทั้งอุตสาหกรรมในครัวเรือน สำหรับครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว นั้น อาชีพที่สำคัญ คือ อาชีพรับจ้าง รองลงมาได้แก่ อาชีพการกลั่นกรอง ค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ รวมทั้งอุตสาหกรรมในครัวเรือน

2.1 อาชีพรับจ้าง

เป็นอาชีพที่สำคัญของราษฎรในเขตชนบท โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง งานรับจ้างที่สำคัญ ได้แก่ งานเกษตรกรรม (รับจ้างทอผ้า ตัดอ้อย ตัดมันสำปะหลัง) งานในโรงงานอุตสาหกรรม งานช่างฝีมือ (ช่างไม้ ช่างปูน ช่างคิด) และงานบริการต่าง ๆ (รับใช้ในบ้าน สถานบริการ ขับรถรับจ้าง) เป็นต้น โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องมาจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอเมืองชลบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งในบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานทางการเกษตรในบางช่วง เช่น ช่วงเกี่ยวข้าว ช่วงตัดอ้อยและมันสำปะหลัง

2.2 อาชีพการกลั่นกรอง

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีที่ดินถือครองครัวเรือนละ 5-10 ไร่ ทำการเพาะปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน คือ ทำไร่ ทำนา และทำสวน สำหรับครัวเรือนที่ทำทำการเกษตร ในปัจจุบันนี้มีจำนวนลดลงจากอดีตด้วยเหตุต่าง ๆ ที่ต่างกล่าวมาแล้ว สำหรับพืชที่

สำคัญ คือ ข้าว วิทยานิพนธ์ พ.ศ. 2531 มีพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น 29,020 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกจริง 25,409 ไร่ รองลงมาคืออ้อย - ไม้ยืนต้น (มะม่วง มะพร้าว กล้วย) มีนสาวปะหลัง อ้อยน้ำตาล และพืชผัก-ไม้ดอกอ้อยประดับ มีพื้นที่ปลูก 20150, 19532, 4035 และ 3100 ไร่ ตามลำดับ

สำหรับการเลี้ยงสัตว์นั้น มีทั้งที่เป็นการค้า และไว้บริโภคในครัวเรือน สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ ไก่ เป็ด และสุกร นอกจากนี้อาชีพประมงยังเป็นอาชีพสำคัญที่หารายได้ให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตชายฝั่งทะเล ได้แก่ ตาบลคลองค้ำหรี ตาบลหนองไม้แดงและตาบลเสม็ด และมีการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง รวมทั้งบ่อเลี้ยงด้วย

2.3 อาชีพค้าขาย

มีทั้งค้าขายภายในตำบลและนอกตำบล เป็นประเภทร้านอาหาร และขายของชำต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน สำหรับราษฎรที่ทำการค้าขายนอกตำบล ส่วนมากจะเข้ามาทำการค้าในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ เนื่องจากบ้านและที่ค้าขายไม่ไกลกันมากนักรวมทั้งความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง

2.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

ได้แก่ การทำเครื่องจักรสานจากก้านมะพร้าวและไม้ไผ่, ทำเครื่องปั้นดินเผาและอิฐ, ตัดเย็บเสื้อผ้า, หล่อหลอมโลหะและตัวถังรถ

2.5 อื่นๆ

ได้แก่ รับราชการ การทำโรงไม้หิน บ่อลูกรัง บ่อทราย และโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนมากเป็นโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร คือ โรงงานมันสาวปะหลัง โรงสี และโรงงานน้ำตาล

3. โครงสร้างทางสังคม

3.1 สภาพทางสังคมโดยทั่วไป

สภาพสังคมโดยทั่วไป ของพื้นที่ชนบทอำเภอเมืองชลบุรีมีลักษณะคล้ายชนบทในภาคกลางของประเทศไทย ราษฎรส่วนใหญ่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธ เป็นลักษณะครอบครัวขยายขนาด 7 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำการเพาะปลูกควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตรกรรมถึงแม้ในปัจจุบันพื้นที่เกษตรบางส่วนได้เปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมบ้างแล้วก็ตาม ราษฎรซึ่งเป็นเกษตรกรอยู่ดั้งเดิมก็ยังมีอาชีพเกษตรอยู่ แต่มีบางครัวเรือนที่ขายพื้นที่เกษตรเดิม ซึ่งอยู่ใกล้ตัวเมือง ไปบุกเบิกหาซื้อที่ทำการเกษตรใหม่ที่อยู่ไกลจากตัวเมืองออกไป เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดิน และการที่ทำการเกษตรได้ผลผลิตไม่เต็มที่ในพื้นที่เดิม เป็นตัวผลักดันทำให้เกษตรกรต้องขายที่ดินของตน นอกจากนี้พวกคนหนุ่มสาวที่เคยเป็นแรงงานทำการเกษตรของครัวเรือน หันไปประกอบอาชีพรับจ้างมากขึ้น อดยเป็นช่างฝีมือ และรับจ้างทำงานทั่วไป อดยเฉพาะงานในโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งในปัจจุบันนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นหลายแห่งในบริเวณพื้นที่ชนบทที่ทำการศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง

ถึงแม้สภาพสังคมโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นชนบทอยู่ แต่จัดได้ว่าเป็นชนบทที่มีการพัฒนามากแล้ว อดยร้อยละ 93.2 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในพื้นที่ชนบทของอำเภอ จัดเป็นหมู่บ้านก้าวหน้าและปานกลาง (ตารางที่ 3.7 ก. และแผนที่ 3.11 ก.) มีความเจริญทางด้านต่างๆ มากขึ้น มีลักษณะของความเป็นเมืองมากขึ้น รวมทั้งราษฎรบางส่วนมีลักษณะความเป็นอยู่คล้ายคนเมืองอดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ใกล้ตัวเมืองหรือบริเวณที่มีการคมนาคมเข้าถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มชนซึ่งมีมาแต่อดีตอดยลดน้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพของราษฎรในกลุ่มชนมีความแตกต่างกันออกไปเวลาส่วนใหญ่ใช้ไปในการทำงานนอกหมู่บ้าน การพบปะสังสรรค์ ความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เคยมีมาจึงลดน้อยลงไป แต่ก็ยังมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่บ้างในแต่ละชุมชน

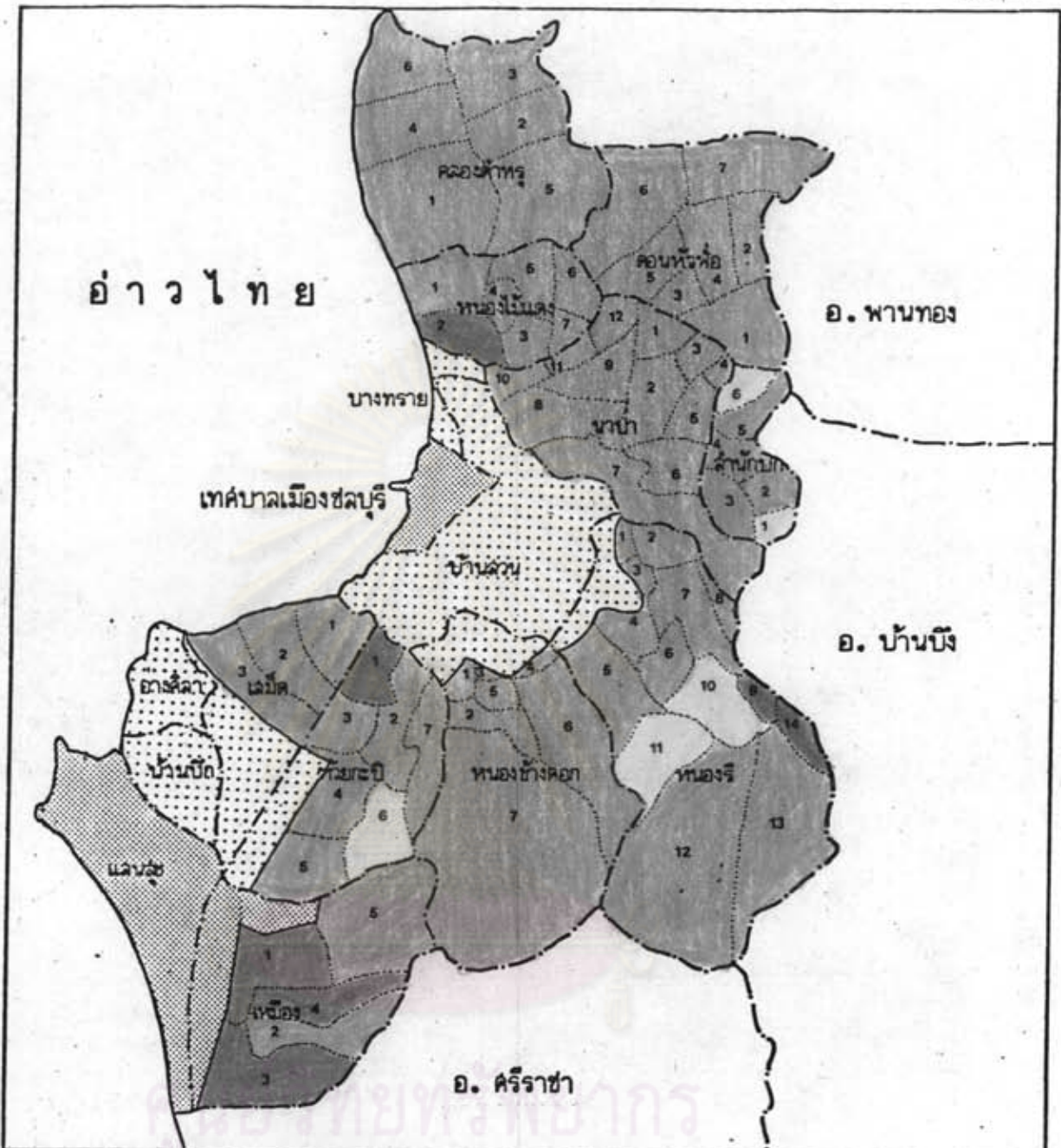
3.2 การตั้งถิ่นฐาน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวชนบทในเขตอำเภอเมืองชลบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

ตารางที่ 3.7 ก แสดงระดับการพัฒนาหมู่บ้านตามข้อมูล กชช 2 ค ปี พ.ศ. 2531

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ระดับการพัฒนา		
		หมู่บ้านก้าวหน้า (หมู่ที่)	หมู่บ้านปานกลาง (หมู่ที่)	หมู่บ้านล้าหลัง (หมู่ที่)
คลองตำหรุ	6		6(1-6)	-
คอนหัวฟ่อ	7		7(1-7)	-
นาป่า	12		12(1-12)	-
สำนักบก	6		4(2-5)	2 (1,6)
เสม็ด	3		3(1-3)	-
หนองช้างคอก	7		7(1-7)	-
หนองไม้แดง	7	1(2)	6(1,3-7)	-
หนองรี	14	2(9,14)	10(1-3,5-8,12,13)	2(10,11)
ห้วยกะปิ	7	1(1)	5(2-5)	1 (6)
เหมือง	5	3(1,3,4)	2(2,5)	-
รวม	74	7	62	7
(ร้อยละ)	(100.0)	(9.4)	(83.8)	(6.8)

ที่มา : กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน

ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

แสดง สัญลักษณ์	ระดับการพัฒนา - - - - - เขตหมู่บ้าน ■ หมู่บ้านก้าวหน้า	■ หมู่บ้านปานกลาง □ หมู่บ้านล้าหลัง	แผนที่ 3.31 ก.
	ที่มา ตารางที่ 3.7 ก.	มาตราส่วน 0 1 2 3 4 กม. 	

3.2.1 การตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกตัว

การตั้งถิ่นฐานแบบนี้จะพบในพื้นที่ที่อยู่ใกล้ความเจริญ มีความสะดวกสบายในการเดินทางและมีบริการต่างว เข้าถึงพบมากในตำบลเหมือง ตำบลห้วยกะปิ ตำบลหนองช้างคอก ตำบลหนองรี ตำบลนาป่า และตำบลหนองไม้แดง

นอกจากนี้ยังมีการกระจุกตัวอยู่ใกล้วัดหรือโรงเรียนหรือสถานีอนามัยที่สำคัญของตำบล

3.2.2 การตั้งถิ่นฐานแบบกระจายตัว

การตั้งถิ่นฐานแบบนี้เป็นลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของพื้นที่ที่ทำการเกษตร กล่าวคือ ราษฎรจะตั้งถิ่นฐานกระจ่ายไปตามที่นา ไร่ สวนของคน ถ้าเกษตรกรรมที่คิดทำการเกษตรมาก การตั้งถิ่นฐานก็จะห่างมาก จะพบการตั้งถิ่นฐานแบบนี้ในทุกตำบล(ยกเว้นตำบลคลองคำหรุ) ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อยู่ไกลจากตัวเมืองออกไป

3.2.3 การตั้งถิ่นฐานตามเส้นทางคมนาคมและแม่น้ำลำคลอง

การตั้งถิ่นฐานแบบนี้จะเรียงรายไปตาม 2 ข้างเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ในปัจจุบันจะพบการตั้งถิ่นฐานแบบนี้มีมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากมีการขยายตัวของเส้นทางคมนาคมเข้าสู่พื้นที่ชนบทมากขึ้น การตั้งถิ่นฐานแบบนี้ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการต่างว และสามารถติดต่อกับชุมชนอื่นวได้สะดวกขึ้น ถนนที่สำคัญ ได้แก่ ถนนสุขประดิษฐ์ ถนนเศรษฐกิจ ถนนสุขุมวิท ถนนเลี่ยงเมือง นอกจากนี้การตั้งถิ่นฐานแบบนี้จะพบตามถนนสายหลักของตำบลด้วย

สำหรับการตั้งถิ่นฐานตามแม่น้ำลำคลองจะพบที่ตำบลคลองคำหรุราษฎรจะตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นตามริมคลองคำหรุ ซึ่งเป็นคลองสายสำคัญของตำบล

3.3 การศึกษา

สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เป็นสถาบันระดับประถมศึกษาประกอบด้วยโรงเรียน ทั้งสิ้น 30 แห่ง เป็นของรัฐ 25 แห่ง และของเอกชนจำนวน 5 แห่ง ตั้งกระจายอยู่ในทุกตำบล สำหรับสถาบันการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง (ตารางที่ 3.9 และแผนที่ 3.12) ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 61.4 ของประชากรรวมในเขตชนบท ของอำเภอเมืองชลบุรี วิทยุแบ่งออกเป็น จบการศึกษาภาคบังคับร้อยละ 48.1 และจบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าภาคบังคับร้อยละ 13.3 ประชากรที่กำลังศึกษาอยู่ คิดเป็นร้อยละ 20.2 ของประชากรรวมในเขตชนบทของอำเภอเมืองชลบุรี และประชากรที่อ่านเขียนไม่ได้คิดเป็นร้อยละ 0.6 ของประชากรรวมในเขตชนบทของอำเภอเมืองชลบุรี (ตารางที่ 3.8)

3.4 การสาธารณสุข

ในพื้นที่ชนบทที่หาการศึกษาไม่มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ตั้งอยู่ มีเพียงสถานีอนามัยตั้งกระจายอยู่ในตำบลต่าง ๆ ยกเว้นตำบลหนองช้างคอก มีจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง ให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ และประชาชนบางส่วนเดินทางเข้ามาใช้บริการที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชนในตัวเมืองเนื่องจากความสะดวกในการเดินทาง และอยู่ไม่ไกลนัก (ตารางที่ 3.9 และแผนที่ 3.12) จากการศึกษาของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองชลบุรี พบว่าการสาธารณสุขของพื้นที่ชนบทในเขตอำเภอเมืองชลบุรีนั้น จัดอยู่ในขั้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กรมพัฒนาชุมชนได้วางไว้ ทั้งในด้านการบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน สุขลักษณะ สุภาพอนามัย การรักษาพยาบาล และการวางแผนครอบครัว นอกจากนี้อัตราการตายของทารกแรกเกิดมีอัตราค่ามาก ปัญหาที่พบมากคือน้ำหนักของเด็กช่วงอายุ 0-5 ปี ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

3.5 ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดตั้งกระจายอยู่ในตำบลต่าง ๆ ทั้งสิ้น 27 แห่ง มีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมเช่นเดียวกับชาวไทยส่วนใหญ่ ประเพณีที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีที่เป็นมรดกตกทอดตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน จะ

ตารางที่ 3.8 แสดงระดับการศึกษาของประชากรในเขตชนบทของอำเภอเมืองชลบุรี ปี พ.ศ. 2531

ระดับการศึกษา	ประชากร (คน)	ร้อยละ
จบการศึกษา	30,442	61.4
ภาคบังคับ	23,840	48.1
สูงกว่าภาคบังคับ	6,602	13.3
กำลังศึกษาอยู่	10,025	20.2
อ่านเขียนไม่ได้	287	0.6
ยังไม่เข้าเกณฑ์	8,801	17.8
รวมประชากรในเขตชนบท	49,555	100.0

ที่มา : กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน

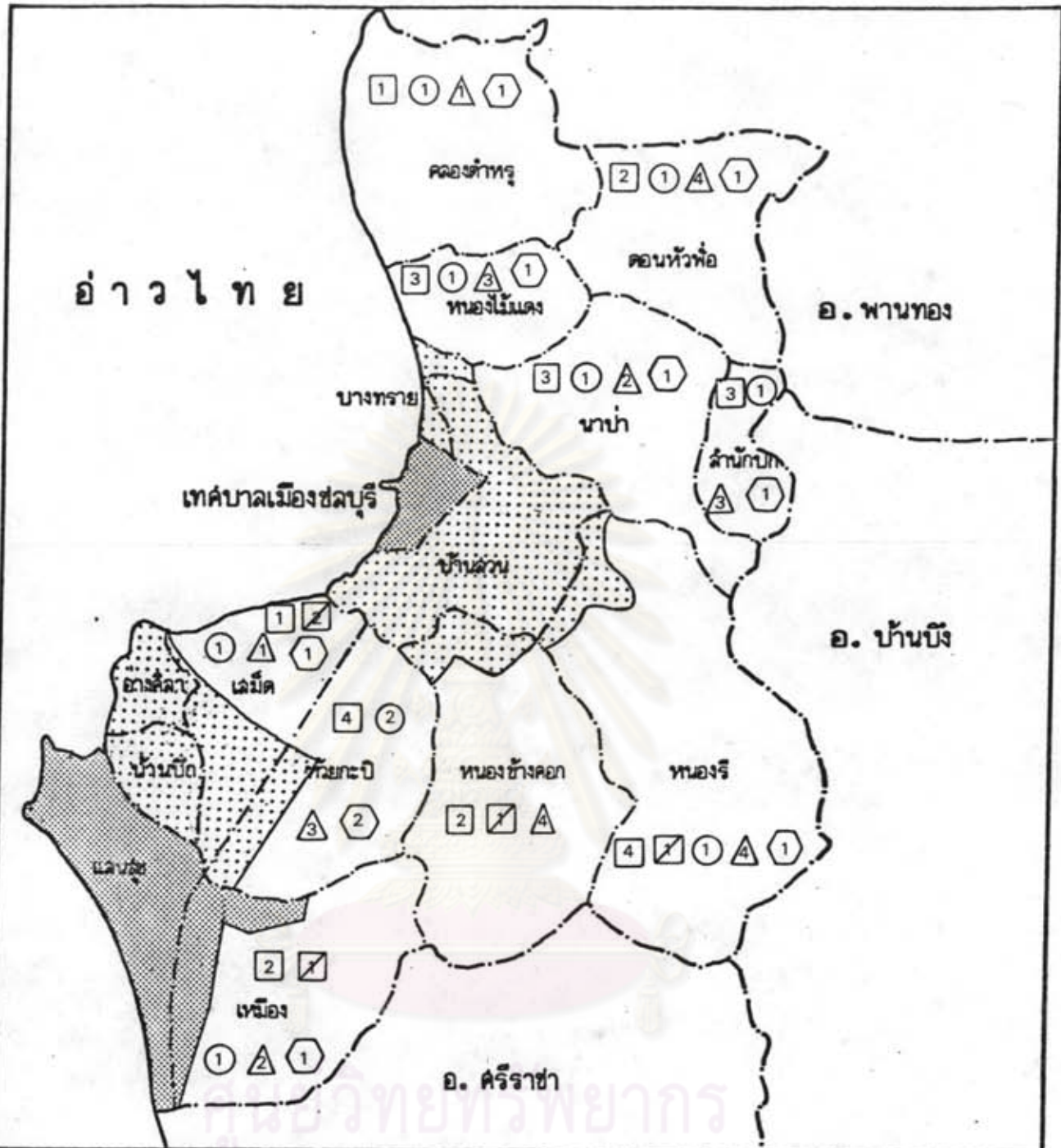
หมายเหตุ : จำนวนประชากรรวมแตกต่างจากจำนวนประชากรของสำนักงานทะเบียนราษฎร เนื่องจากลักษณะการจัดเก็บที่แตกต่างกันของทั้ง 2 หน่วยงาน

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนโรงเรียน สถานือนามัย วัด และศูนย์พัฒนาตำบล ปี พ.ศ. 2531
แยกรายตำบล

หน่วย : แห่ง

ตำบล	โรงเรียนรัฐ	โรงเรียนเอกชน	สถานือนามัย	วัด	ศูนย์พัฒนาตำบล
คลองคาทรุ	1	-	1	1	1
คอนหัวท้อ	2	-	1	4	1
นาป่า	3	-	1	2	1
สำนักบก	3	-	1	3	1
เสม็ด	1	2	1	1	1
หนองช้างคอก	2	1	-	4	-
หนองไม้แดง	3	-	1	3	1
หนองรี	4	1	1	4	1
หัวขกะปี	4	-	2	3	2
เหมือง	2	1	1	2	1
รวม	25	5	11	27	10

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองชลบุรี

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง จำนวนสาธารณูปการของอำเภอเมือง</p>	<p>แผนที่ 3.12</p>	<p>น</p>
<p>สัญลักษณ์ จำนวนโรงเรียนรัฐ</p>	<p> จำนวนวัด</p>	<p>มาตราส่วน 0 1 2 3 4 กม.</p>
<p> จำนวนโรงเรียนเอกชน</p>	<p> จำนวนศูนย์พัฒนาตำบล</p>	
<p> จำนวนสถานีอนามัย</p> <p>ที่มา ตารางที่ 3.9</p>		

มีวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 เวลาที่ข้าวกล้าในนากำลังออกรวง เป็นประเพณีทำขวัญข้าว ควบคู่ เพื่อแสดงความกตัญญูแก่ ขวัญที่นำมาใช้งาน (ตารางที่ 3.9 และแผนที่ 3.12)

3.6 การมีส่วนร่วมทางสังคม

ถึงแม้ปัจจุบันสภาพสังคมของชนบทในอำเภอเมืองชลบุรี มีการเปลี่ยนแปลงไป จากอดีตคือจากสภาพชนบท ราษฎรส่วนใหญ่มิอาชีพเกษตรกรรม แรงงานในครัวเรือนนำใช้ในการ เกษตร กลายเป็นสภาพที่มีความเป็นเมืองมากขึ้น ราษฎรทำการเกษตรน้อยลง แรงงานในครอบครัว ออกไปทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์กันภายในชุมชน และความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันลดน้อยลง แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละ ชุมชน เช่น การรวมกลุ่มช่วยพัฒนาหมู่บ้าน การจัดตั้งศูนย์พัฒนาตำบล กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่ม สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น (ตารางที่ 3.9 และแผนที่ 3.12)

3.7 การสาธารณสุขบริการ

3.7.1 การคมนาคมขนส่ง

ถนนสายสำคัญ 16 สาย (แผนที่ 3.13)

- ทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ผ่านตำบลคลองคำทรุ ตำบลหนองไม้แดง ตำบลบางทราย ตำบลบ้านสวน ตำบลเสม็ด ตำบลห้วยกะปิ และตำบลเหมือง
- ทางหลวงหมายเลข 315 (ชลบุรี-พนัสนิคม) ผ่านตำบลบ้านสวน ตำบลนาป่า และตำบลคอนหัวท้อ
- ทางหลวงหมายเลข 344 (ชลบุรี-บ้านบึง) ผ่านตำบลบ้านสวน และตำบลหนองรี
- ทางหลวงหมายเลข 3134 (เสม็ด-เขาสามุข) ผ่านตำบลเสม็ด ตำบลอ่างศิลา ตำบลบ้านบึง และตำบลแสนสุข
- ถนนเลี่ยงเมือง ผ่านตำบลหนองไม้แดง ตำบลนาป่า ตำบลบ้านสวน ตำบลหนองข้างคอก และตำบลห้วยกะปิ

ทางหลวงสายต่างๆ เหล่านี้มีโครงข่ายเชื่อมต่อถึงกันตลอด ทั้งอำเภอโดย
เฉพาะ เชื่อมต่อกับเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ถนนเหล่านี้มีสภาพดีสามารถใช้ได้ตลอดปี

สำหรับโครงข่ายคมนาคมในระดับตำบลและหมู่บ้านในพื้นที่ชนบทในอดีตนั้นมียู่
เพียงเบาบาง การเดินทางและขนส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและเดินทางตามคันทนาเป็นหลัก ก่อ
ให้เกิดความลำบาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนบางพื้นที่ไม่สามารถติดต่อกับชุมชนอื่นได้แต่ในปัจจุบันนี้
มีโครงข่ายถนนเชื่อมกับถนนสายหลักและ เชื่อมต่อระหว่างตำบลกับตำบลและหมู่บ้านต่างๆ ภายใน
ตำบลเพิ่มมากขึ้น โครงข่ายเหล่านี้จัดอยู่ในชั้นสมบุรณ์ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่อยู่ใกล้เมืองหรือ
บริเวณที่ประชาชนอยู่กันอย่างหนาแน่น และโครงข่ายถนนจะเบาบางลงในเขตที่มีประชาชนอยู่กัน
น้อยและ ใกล้เมืองหรือไกลจากเส้นทางคมนาคมสายหลักออกไป ปัญหาที่สำคัญของการคมนาคมใน
เขตชนบท คือ สภาพของถนนในแต่ละตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ผิวถนนอ่อน มีสภาพทรุด
โทรม มักมีปัญหาในช่วงฤดูฝน ทำให้การเดินทางลำบากขึ้น และในบางตำบลที่มีบ่อลูกรังหรือ
โรงม่หินจะประสบกับปัญหานี้มาก เนื่องจากในแต่ละวันมีรถบรรทุกวิ่งผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมาก
ทำให้ถนนลูกรังซึ่งมีสภาพไม่ดีอยู่แล้ว ต้องชำรุดเร็วขึ้น จากปัญหาดังกล่าวนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ
ของทุกตำบลในพื้นที่ชนบทในเขตอำเภอเมืองชลบุรี

การเดินทางภายในตำบลหรือระหว่างตำบลนั้น ส่วนมากจะใช้ยานพาหนะส่วน
ตัวหรืออาศัยเพื่อนบ้าน เนื่องจากยังขาดการให้บริการขนส่งสาธารณะอยู่ จะมีอยู่บ้างเฉพาะใน
พื้นที่ที่อยู่ติดกับถนนสายหลักของอำเภอเท่านั้น

3.7.2 ไฟฟ้า

ในเขตชนบทของอำเภอเมืองชลบุรีมีให้บริการทางด้านไฟฟ้าทุกตำบล
โดยการดำเนินงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีบางหมู่บ้านหรือบางครัวเรือน เท่านั้นที่ยัง ไม่มีไฟฟ้า
เนื่องจากการตั้งบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจาย ไม่สะดวกในการให้บริการ ได้อย่างทั่วถึง

3.7.3 ประปา

นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัดชลบุรี ซึ่งรวมทั้งพื้นที่ชนบทในเขตอำเภอเมืองชลบุรีด้วย เนื่องจากแหล่งน้ำดิบมีอยู่จำกัด การประปาจึงให้บริการได้เฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น

สำหรับในอำเภอเมืองชลบุรียังมีน้ำประปาใช้เฉพาะในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลเท่านั้น ซึ่งบางครั้งก็ยังมีประสบกับปัญหาขาดแคลนน้ำด้วย โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งในเขตชนบทส่วนใหญ่จะใช้ฝายดิน ฝายบ่อ หรือฝายจากสระที่ขุดขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพและปริมาณของน้ำ ในช่วงฤดูแล้ง ในบางหมู่บ้านต้องซื้อน้ำใช้ การขาดแคลนน้ำนี้มีผลต่อการเกษตรกรรมด้วย กล่าวคือ ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ บางปีไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ เพราะแล้งจัดและในบางพื้นที่แม้จะมีคลองไหลผ่าน แต่ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากเป็นน้ำกร่อย เช่นในตำบลคอนหัวฟ่อ แต่ในบางพื้นที่ก็มีปริมาณน้ำเพียงพอกับการเกษตร เนื่องจากมีคลองชลประทานไหลผ่าน เช่น ในตำบลเหมือง นอกจากนี้บางพื้นที่ไม่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เนื่องจากมีประปาหมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลเสม็ด ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากโครงการ กสช.

4. โครงสร้างประชากร

4.1 ขนาดของประชากร

ในปี พ.ศ. 2531 อำเภอเมืองชลบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 211,858 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (เทศบาลและสุขาภิบาล) คิดเป็นร้อยละ 80.4 ของประชากรรวมทั้งอำเภอ ที่เหลืออีกร้อยละ 19.6 อาศัยอยู่ในเขตชนบท (ตารางที่ 3.10) ตำบลที่มีจำนวนประชากรสูงสุด คือ ตำบลแสนสุข มีประชากรคิดเป็นร้อยละ 22.6 ของประชากรรวมทั้งอำเภอรองลงมาคือเทศบาลเมืองชลบุรี และตำบลบ้านสวน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 21.7 ของประชากรรวมทั้งอำเภอดำเนินดี ตำบลนอกจากนี้ มีขนาดของประชากรไล่เลี่ยกันระหว่างร้อยละ 0.9-5.2 ของประชากรรวมทั้งอำเภอ ตำบลที่อยู่ใกล้เขตเมืองและใกล้เส้นทางคมนาคมสายหลักจะมีจำนวนประชากร มากกว่าตำบลที่อยู่ห่างออกไป เนื่องจากความสะดวกในการเดินทางและการรับบริการทางด้านต่างๆ ทั้งจากของรัฐและเอกชน ได้แก่ ตำบลบางทราย ตำบลเสม็ด

ตารางที่ 3.10 แสดงจำนวนประชากรในและนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลในปี พ.ศ. 2531
ของอำเภอเมืองชลบุรี แยกรายตำบล หน่วย : คน

ตำบล	ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล	นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล	รวม
เทศบาลเมืองชลบุรี	47,516	-	47,516
แสนสุข	47,787	-	47,787
บ้านสวน	46,089	-	46,089
บางทราย	10,948	-	10,948
อ่างศิลา	3,753	-	3,753
บ้านบึง	2,572	-	2,572
คลองตำหรุ	-	2,998	2,998
คอนหัวฟ่อ	-	2,821	2,821
นาป่า	-	7,463	7,463
สำนักบก	-	1,860	1,860
เสม็ด	6,243	2,106	8,349
หนองข้างคอก	1,216	3,248	4,464
หนองไม้แดง	-	6,371	6,371
หนองรี	1,094	6,166	7,260
หัวกะปิ	2,117	4,958	7,075
เหมือง	947	3,585	4,532
รวม	170,282	41,576	211,858
ร้อยละ	80.4	19.6	100.00

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

หมายเหตุ: เทศบาลเมืองชลบุรีประกอบด้วยตำบลบ้านริศ, ตำบลมะขามหย่ง, ตำบลบางปลาสร้อย

คาบลนาป่า คาบลหนองรี คาบลห้วยกะปิ และคาบลหนองไม้แดง (ตารางที่ 3.11 และแผนที่ 3.14)

4.2 ความหนาแน่นของประชากร

ในปี พ.ศ. 2525 อำเภอเมืองชลบุรี มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 782 คนต่อตารางกิโลเมตร และเพิ่มเป็น 940 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2531 เขตเทศบาลเมืองชลบุรีเป็นเขตที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุด คือ ในปี พ.ศ. 2525 มีความหนาแน่นเท่ากับ 11,016 คนต่อตารางกิโลเมตร และลดลงเหลือ 10,397 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2531 อันเป็นผลเนื่องมาจากความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ที่มีอยู่แต่เดิม ทำให้ไม่สามารถรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้ ประกอบกับแนวโน้มที่มีการขยายความเจริญคั่งงว ออกไปสู่ตำบลใกล้เคียง ทำให้ประชาชนบางส่วนย้ายออกไปอยู่รอบนอกเขตเทศบาลเมืองชลบุรีมากขึ้น ตำบลที่มีความหนาแน่นรองลงมาคือ ตำบลแสนสุข ตำบลบางทราย ตำบลบ้านสวน ตำบลอ่างศิลา และคาบลหนองไม้แดง คาบลเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นตำบลที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง ใคชวปี พ.ศ. 2531 มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 3342, 2881, 2727, 1037, และ 1011 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ตำบลอื่นๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ความหนาแน่นของประชากรอยู่ในระดับปานกลางและเบาบาง ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ห่างเขตเมือง เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและที่รกร้างว่างเปล่า จึงมีประชากรอาศัยอยู่อย่างเบาบาง (ตารางที่ 3.11)

4.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

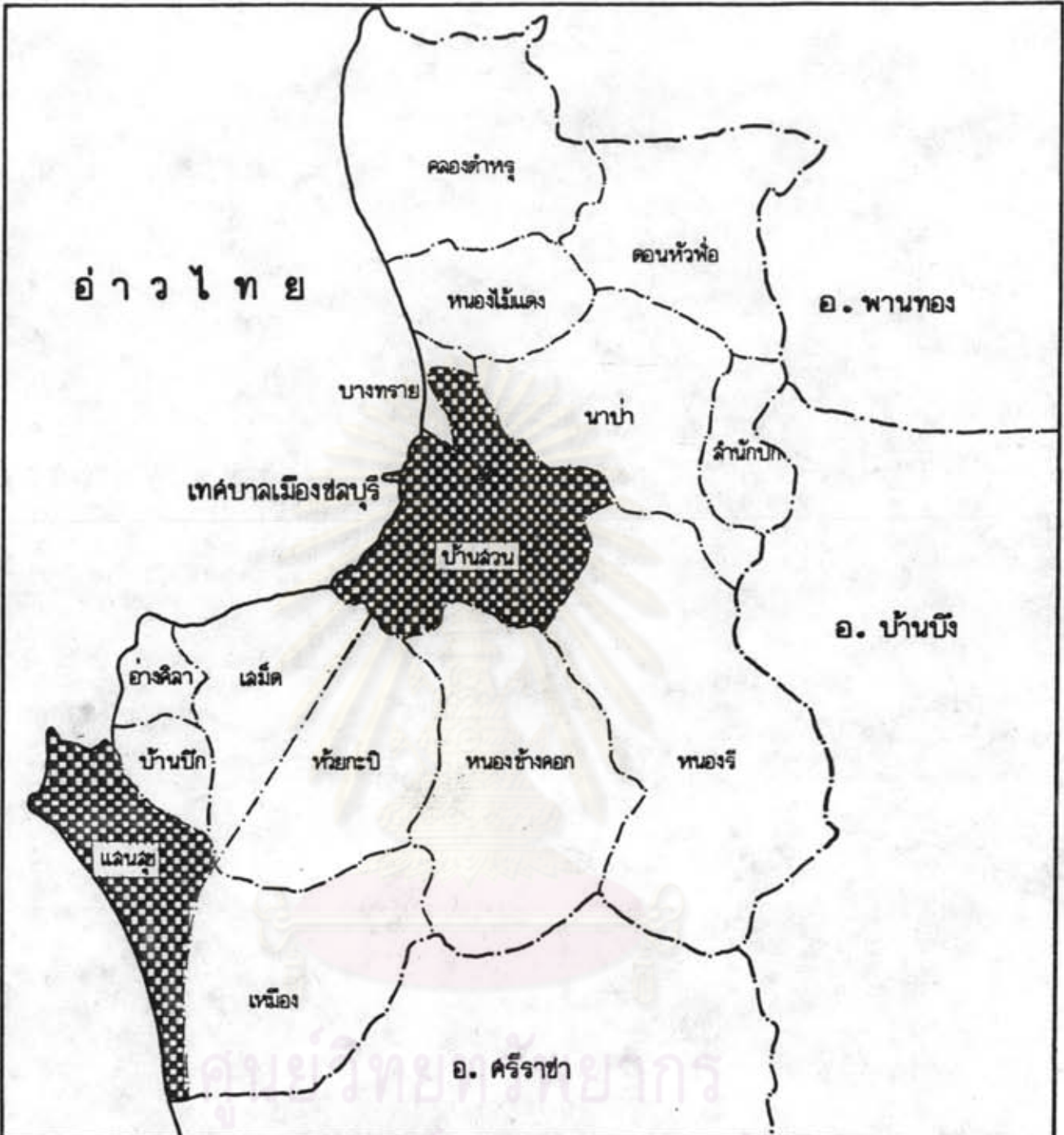
ในช่วงปี พ.ศ. 2525-2531 อำเภอเมืองชลบุรี มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 6.2 ต่อปี ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุดได้แก่ ตำบลแสนสุข ใคชวมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 17.7 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นตำบลที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูง ใคชวเฉพาะทางค้ำนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การพาณิชย์กรรม การบริการค้ำงว และชุมชนเดิมคือ เทศบาลเมืองชลบุรีมีความอ้อมค้ำทางด้านประชากรทำให้ประชากรเพิ่มสูงขึ้นในตำบลแสนสุข ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มรองลงมา คือ ตำบลห้วยกะปิ ตำบล

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวน ความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงของประชากร ปี พ.ศ. 2525 และ 2531
ของอำเภอเมืองชลบุรี และราชคณา

ตำบล	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร				ความหนาแน่น(คน/ตร.กม.)		การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยต่อปี(%)
		ปี 2525(คน) สัดส่วน(%)		ปี 2531(คน)สัดส่วน(%)		ปี 2525(คน)	ปี 2531(คน)	
เทศบาลเมือง ชลบุรี	4.57	50,345	28.6	47,516	22.4	11,016	10,397	- 0.8
แสนสุข	14.30	21,331	12.1	47,787	22.6	1,492	3,342	17.7
บ้านสวน	16.90	36,515	20.7	46,089	21.7	2,161	2,727	3.7
บางทราย	3.80	8,993	5.1	10,948	5.2	2,367	2,861	3.1
อ่างศิลา	3.62	3,519	2.0	3,753	1.8	972	1,037	0.9
บ้านบึง	4.10	3,035	1.7	2,572	1.2	740	627	- 2.2
คลองคันทรี	23.60	2,931	1.7	2,998	1.4	124	127	0.3
คอนหัวฝอย	17.40	4,316	2.4	2,821	1.3	248	162	- 4.9
นาป่า	17.20	6,793	3.9	7,463	3.5	395	434	1.4
สามกนก	6.10	1,759	1.0	1,860	0.9	288	305	0.8
เสม็ด	11.80	6,348	3.6	6,349	4.0	538	707	4.5
หนองรางคอก	25.40	4,248	2.4	4,464	2.1	167	176	0.7
หนองไม้คอง	6.30	6,843	3.9	6,371	3.0	1,086	1,011	- 1.0
หนองรี	34.90	8,169	4.6	7,260	3.4	234	208	- 1.0
ห้วยกะปิ	16.50	4,960	2.8	7,075	3.4	301	429	6.1
เหมือง	18.80	6,083	3.5	4,532	2.1	324	241	- 3.6
อำเภอเมือง ชลบุรี	225.29	147,857	100.00	211,858	100.00	782	940	6.2

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

หมายเหตุ : เทศบาลเมืองชลบุรี ประกอบด้วย ตำบลบ้านสวน ตำบลกะหรามั่ง และตำบลบางปลาสร้อย

**ผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบทต่อพื้นที่
กรณีศึกษาโครงการสร้างงานในชนบท อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**

<p>แสดง การกระจายตัวของประชากรรายตำบล ปี พ.ศ. 2531</p>		<p>แผนที่</p>							
<p>สัญลักษณ์</p>	<table border="0"> <tr> <td></td> <td>0 - 12,000 คน</td> <td></td> <td>24,001 - 36,000 คน</td> </tr> <tr> <td></td> <td>12,001 - 24,000 คน</td> <td></td> <td>36,001 - 48,000 คน</td> </tr> </table>			0 - 12,000 คน		24,001 - 36,000 คน		12,001 - 24,000 คน	
	0 - 12,000 คน		24,001 - 36,000 คน						
	12,001 - 24,000 คน		36,001 - 48,000 คน						
<p>ที่มา ตารางที่ 3.11</p>		<p>มาตราส่วน</p>							

เสมีด คาบลบ้านสวน คาบลบางทราย คาบลนาป่าและคาบล่างศิลา มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 6.1, 4.5, 3.7, 3.1, 1.4 และ 0.9 คอปี ความลาดับ คาบลเหล่านี้เป็นเขตเมืองและเขตต่อเมืองทั้งสิ้น นอกจากนี้คาบลสำนักบก คาบลหนองข้างคอก และคาบลคลองคากหูกมีการเปลี่ยนแปลงของประชากรในอัตราเพิ่มเช่นเดียวกัน

สำหรับคาบลคอนหัวฟ่อ คาบลเหมือง คาบลบ้านปึก คาบลหนองรี คาบลหนองไม้แดงและเทศบาลเมืองชลบุรี มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.9, 3.6, 2.2, 1.6, 1.0, และ 0.8 คอปี ความลาดับ การลดลงของประชากรในเขตเทศบาลเมืองชลบุรีนั้น เกิดจากสาเหตุต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว และในคาบลคอนหัวฟ่อ คาบลเหมือง คาบลบ้านปึก คาบลหนองรีและคาบลหนองไม้แดงนั้น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราลดลง คือ การขยายที่ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรร ทำให้เกิดการย้ายถิ่นออกมากกว่าย้ายถิ่นเข้า (ตารางที่ 3.11)

5. สรุปสภาพทั่วไปของอำเภอเมืองชลบุรี

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเป็นพื้นที่ราบลูกคลื่นจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ จดแนวเทือกเขาเขียว และคอขยาลาดลงไปทางทิศตะวันตกของอำเภอซึ่งเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ไม่มีแม่น้ำหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติขนาดใหญ่ มีเพียงลำห้วยหรือคลองสายสั้นๆไหลผ่านเท่านั้น ส่วนใหญ่เกิดจากเทือกเขาทางด้านตะวันออกของอำเภอและเกิดจากโครงการชลประทานพานทองทางตอนเหนือของอำเภอ จะมีน้ำในบางฤดูเท่านั้น ดินส่วนมากมีชั้นดินคิน มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ประมาณร้อยละ 56.2 ของอำเภอ ใช้ทำการเกษตร ในลักษณะของไร่นาสวนผสม พืชที่สำคัญคือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง มะพร้าวและมะม่วง การผลิตได้ผลไม่เต็มที่นัก เนื่องจากดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับทำการเกษตร เช่นเดียวกับสภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี สำหรับในเขตชนบทของอำเภอนั้น ราษฎรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และมีบางส่วนที่เช่าที่ดินเพิ่ม

เศรษฐกิจของอำเภอเมืองชลบุรีจัดอยู่ในขั้นดี วิทยเฉพาะในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล สาขาการผลิตที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการสำหรับในพื้นที่

ที่ชนบทนั้น อาชีพรับจ้างและการกลีกรรรมเป็นอาชีพที่สำคัญที่หารายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ โดยเฉพาะอาชีพรับจ้าง ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยว ได้แก่ การรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างเกี่ยวกับการก่อสร้าง (ช่างไม้ ช่างปูน) และงานบริการต่างๆ

สภาพสังคมในพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ มีลักษณะคล้ายชนบทในภาคกลางของประเทศไทย แต่จัดได้ว่าเป็นชนบทที่มีการพัฒนามากแล้ว มีลักษณะความเป็นอยู่คล้ายคนเมืองมากขึ้น การบริการทางสังคมต่างๆ ส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง แต่สามารถให้บริการแก่เขตชนบทได้ด้วยทั้งนี้ เนื่องจากมีโครงสร้างคมนาคมที่ดี ทำให้การคมนาคมขนส่ง การติดต่อกันระหว่างชุมชนต่างๆ สะดวกขึ้น จะมีปัญหาแต่เพียงสภาพนิเวศน์ในบางพื้นที่เท่านั้น ที่ชาวระดับอบ บางฤดูกาลไม่สามารถใช้ได้หรือทำให้เกิดความลำบากในการเดินทางมากขึ้นนอกจากนี้ก็มีบริการทางสังคมต่างๆกระจายอยู่ทุกตำบล ได้แก่ สถานีอนามัย วัดและโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้บริการแก่ราษฎรในพื้นที่ ปัญหาที่สำคัญของพื้นที่ชนบทในเขตอำเภอเมืองชลบุรี คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งน้ำดื่มและน้ำใช้ โดยเฉพาะน้ำใช้ในการเกษตร ราษฎรส่วนใหญ่ใช้น้ำฝน และน้ำบ่อที่ขุดขึ้นกันเอง ทำให้มีปัญหามากในช่วงหน้าแล้ง

ในด้านประชากรนั้นส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรับบริการต่างๆ ในเขตชนบทนั้นมักกระจุกตัวอยู่ตามเส้นทางคมนาคมสายหลัก หรือศูนย์กลางของตำบล เช่น รอบวัดและโรงเรียน ที่เหลือจะกระจายไปตามพื้นที่เกษตร เกือบทุกตำบลมีการเปลี่ยนแปลงของประชากรในอัตราเพิ่ม ยกเว้นในบางตำบลเท่านั้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราลดลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย